

ණය උගුලෙන් මිදීම සහ අන්තර්ග්‍රාහී තීර සාර සංවර්ධනය වෙනුවෙන් වන සැලැස්ම

ආර්ථිකය ගොඩ ගැනීමට කරුණු 10ක අවම පොදු වැඩ පිළිවෙලක්

සම්පාදනය - ආචාර්ය හර්ෂ ද සිල්වා විසිනි¹²

සාරාංශය

ශ්‍රී ලංකාව මුහුණ දෙන ආර්ථික අර්බුදය අනපේක්ෂිත එකක් නොවේ. දශක ගණනාවක් මුළුල්ලේ පැවති අදුරදර්ශී ප්‍රතිපත්ති හා අඩමානගෙන් සිදුකර ඇති ප්‍රතිසංස්කරණ හරහා අපගේ ආර්ථිකයේ පදනම දුර්වල වී ඇත. හදිසියේම පැමිණි ගෝලීය අර්බුදයන් මඟින් අපව ප්‍රපාතයක අද්දරට තල්ලු කළ අතර භයානක ලෙස සිදුවූ වැරදි කළමනාකරණය හරහා අපව ආර්ථික ප්‍රපාතයට තල්ලු කළේය. අද වනවිට අපගේ රාජ්‍ය බංකොලොත්භාවයට පත්ව ඇති අතර, උද්ධමනය ශීඝ්‍රයෙන් ඉහල යයි, ආර්ථිකය එක තැන නැවතී ඇති අතර අපගේ සමාජ දේශපාලන වාතාවරණය අවුල් සහගත වී ඇත. නමුදු අපිට මෙම තත්ත්වයෙන් ගැලවීමට තවමත් ඉඩ ඇති අතර අප වෙත ඇති අවස්ථා ප්‍රයෝජනයට ගෙන ආර්ථිකය ප්‍රතිසංස්කරණය කර රට නැවත ගොඩනැගිය හැකිවේ. මෙම සැලැස්ම එය කෙසේ කරන්නේද යන්න පෙන්වා දෙයි.³

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (ජා.මු.අ.) අරමුදල් ලබාදෙන තෙක් අප දැනට පවතින ණය අර්බුදය කළමනාකරණය කරගැනීමට කෙටි කාලීන අරමුදල් සපයාගත යුතු අතර ජා.මු.අ. ඵලදායී ලෙස දායක කරගන්නා අතරතුර ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කළ යුතුවේ. මෙය කරන අතර අපගේ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගත යුතුවේ. විනිමය අනුපාතිකය වෙළඳපොල මට්ටමට ප්‍රවේශමෙන් පා කිරීමකට ලක්කළ යුතු අතර පොලී අනුපාතික ඉහළ දමා උද්ධමනය පාලනය කළ යුතුවේ. මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම මඟින් මූල්‍ය අර්බුදයකට ඇදවැටීම වලක්වා ගත හැකිවේ..

(රාජ්‍ය) මූල්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ ඉතාම වැදගත් වේ. බදු ආදායම් ඉහළ දැමිය යුතු වන අතර, වියදම් තාර්කික ප්‍රමුඛකරණයකට ලක්කළ යුතු වේ. දුෂණයෙන් ඉහ වහා ගිය රාජ්‍ය ව්‍යවසායක ආයතන ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම මෙහි ප්‍රධාන අංගයක් වේ. බලශක්ති උපයෝගීතා ආයතන වලට මෙය විශේෂයෙන් අදාළ වේ. පාරිභෝගිකයන්ට මෙම සේවා වලට පිරිවැය හා සමාන මිලක් ගෙවීමට සිදුවේ. ඉලක්කගත කර ලබාදෙන මූල්‍ය සහන හරහා මෙම ඉහළ යන උපයෝගීතා ගාස්තු ගෙවීමේ හැකියාව අඩු ආදායම් ලාභී අයට ගෙවීමේ හැකියාව වැඩිකිරීමේ අවස්ථාවක් ලැබේ. රාජ්‍ය අංශය කාර්යක්ෂම, ඵලදායී, ඉහල ගුණාත්මකභාවයෙන් යුතු හා ඩිජිටල් සාක්ෂරතාවයෙන් යුතු, ශ්‍රී ලංකාවේ පුරවැසියන් වෙනුවෙන් සේවය කරන පිරිසක් බවට පත්කළ යුතුවේ.

¹ආචාර්ය හර්ෂ ද සිල්වා ප්‍රධාන විපක්ෂය වන සමගි ජන බලවේගයේ සාමාජිකයෙකි. කර්තෘ විසින් මෙහි සඳහන් කර ඇති අදහස් සමගි ජන බලවේගයේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ඒකකය මඟින් අනුමත කර ඇත. ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ඒකකය කර්තෘ, කබිර් හමීම් පා.ම හා එරන් වික්‍රමරත්න පා.ම ගෙන් සමන්විත වේ, එසේම මෙය සමගි ජන බලවේග නායක සජීත් ප්‍රේමදාස විසින්ද අනුමත කරන ලදී. මහාචාර්ය ප්‍රේමවන්ද අතුකෝරාල මහතා විසින් මින් පෙර කෙටුම්පත් සඳහා ලබාදුන් අදහස් හා උපදෙස් කෘතඥපූර්වකව සිහිකරමු.

²මෙම ලේඛනයේ සුළු හා මාධ්‍ය කාලීන ක්‍රියා සැලසුමක් ' අවම පොදු වැඩ පිළිවෙලෙහි' ඇතුළත් වන අතර මෙය සමාජ සාධාරණත්වය සඳහා වන ජාතික ව්‍යාපාරය මඟින් කණ්ඩායම් 08 කගේ යෝජනා පාදක කර ගනිමින් (Advocata ආයතනය, ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ සංගමය, ඇල්ලේ ගුණවංස ස්ඵටිරයන්, ස්වාධීන ආර්ථික විද්‍යාඥයින්, සමාජ සාධාරණත්වය සඳහා වන ජාතික ව්‍යාපාරය, NPP, SJB , 43 කණ්ඩායම) හා ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ පක්ෂය හා ව්‍යාපාරික ප්‍රමුඛයන් ගේ අදහස් ද විමසා සම්පාදනය කර ඇත. ' කාලරාමුව යනු සම්පූර්ණ කිරීමට ගත වන කාලයයි, S යන්නෙන් සඳහන් කර ඇත්තේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලක් සමඟ කාර්ය මණ්ඩල මට්ටමේ එකඟතාවයකට පැමිණෙන තෙක් කාලය, M යන්නෙන් අදහස් කර ඇත්තේ ජා. මු. අ. දිගු කාලීන අරමුදල් පහසුකම් L යන්නෙන් අදහස් කර ඇත්තේ ඉන්පසු.

³මෙම ලේඛනය ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීම හා නැවත ගොඩනැගීම ඉලක්ක කරයි. අධ්‍යාපනය , සෞඛ්‍ය අංශය, යුක්තිය පසිඳලීම, සංහිදියාව, පරිසරය වැනි වැදගත් මාතෘකා පිලිබඳ කර්තෘ ගේ හෝ ස.ජ.බ. යේ අදහස් මෙහි ඇතුළත් නොවේ.

ආර්ථිකය ස්ථාවර වීම සමඟ අප ආර්ථිකය වර්ධනය කෙරෙහිත් අවධානය යොමු කළ යුතු වේ. වෙළඳපොළ බාධා ඉවත් කිරීම, තරඟකාරීත්වය ඉහළ නැංවීම සහ ඵලදායිතාවය, අපනයන හා ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය කිරීම මගින් වෙළඳාම, කර්මාන්ත, කෘෂිකර්මය සහ සේවා ප්‍රවර්ධනය කිරීම අනිවාර්ය වේ. ඉඩම් සහ ශ්‍රම වෙළඳපොළවල් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම හරහා මෙම වර්ධනය වඩාත් විස්තාරණය වේ.

ගත්තිමත්, විනිවිදභාවයෙන් යුතු හා කාර්යක්ෂම සමාජ ආරක්ෂණ දැලක් හරහා අවශ්‍යතාවයන් ඇති අඩු ආදායම්ලාභී පිරිස් ආරක්ෂා කිරීම මෙම වෙනස්කම් වලට සමගාමීව සිදුවිය යුතු වේ. මීට අමතරව දූෂණයට එරෙහි වන හා විනිවිදභාවය වෙනුවෙන් වන නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම හරහා මෙම වෙනස්කම් දීර්ඝකාලීනව පවත්වා ගත හැකිවේ.

මෙම මාර්ගය ලේසි පහසු එකක් නොවනු ඇත. නමුත් සැමදෙනාටම සංවර්ධනයේ ප්‍රතිඵල බෙදී යන හා නිරසාර සංවර්ධනයක් සහ ණය අර්බුදයෙන් මිදීම සඳහා වන එකම මාර්ගය මෙය වේ.

අන්තර්ගතය

සාරාංශය..... 1

ආර්ථික අර්බුදයේ හේතු නිර්ණය..... 4

ආර්ථිකය ගොඩගැනීමට කරුණු 10ක අවම පොදු වැඩපිළිවෙලක්..... 6

1. ණය අර්බුදය කළමනාකරණය 7

 1.1 ආනයනයකළමනාකරණය හා කෙටිකාලීන මුදල් සපයාගැනීම 7

 1.2 අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදල සමඟ එකඟතාවය, ණයප්‍රතිව්‍යුහගතකිරීම..... 8

 1.3 මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථාවරභාවය තහවුරුකිරීම..... 9

2. මූල්‍ය සහ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තිය 10

 2.1 විනිමය අනුපාතිකය ගැලපීම..... 10

 2.2 පොලී අනුපාතිකය ගැලපීම..... 10

 2.3 මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණ..... 11

3. ආදායම් ස්ථාවර කිරීම..... 11

4. වියදම් පාලනය 12

 4.1 ප්‍රථමික වියදම් කළමනාකරණය..... 13

 4.2 රජයට අයිති ව්‍යාපාර ප්‍රතිසංවිධානය සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම..... 13

5. බලශක්තිය සහ මහජන උපයෝගීතා ප්‍රතිසංස්කරණ..... 14

6. රාජ්‍ය අංශය කළමනාකරණය හා ඩිජිටල්කරණය..... 15

7. වෙළඳාම, කර්මාන්ත, කෘෂිකර්මය සහ සේවා ප්‍රවර්ධනය..... 16

 7.1 වෙළඳපොළවල් නිදහස්කිරීම 16

 7.2 තරඟකාරීත්වය 16

 7.3 අපනයන ප්‍රවර්ධනය 16

 7.4 ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය 17

 7.5 ගෝලීය නිෂ්පාදන ජාල සමඟ එක්වීම 17

 7.6 ඵලදායීතාවය 17

8. නිෂ්පාදන සාධක වෙළඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණ..... 18

9. ශක්තිමත් සමාජ ආරක්ෂණ ජාලය..... 19

10. විනිවිදභාවය සහ වගවීම..... 20

එදිනෙදා ජීවිතය ගැටගසා ගැනීමෙන් ඔබ්බට සැමට සෞභාග්‍ය උදාකිරීමේ පදනම..... 21

ආර්ථික අර්බුදයේ හේතු නිර්ණය

නිදහසින් පසු ගතවූ වසර 74 තුළ මානව අයිතිවාසිකම් හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලනය සම්බන්ධ යම් යම් ගැටළු පැවතියත්, ශ්‍රී ලංකාව මානව සංවර්ධනය අතින් වර්ධනයක් අත්කර ගෙන ඇත. නමුත් ආර්ථික වශයෙන් බැලූකල අප විශේෂ ආර්ථිකමය වර්ධනයක් ලබා නොමැත. 2021 වසරේ අපගේ ඒකපුද්ගල ආදායම ඇමරිකන් ඩොලර් 3,815 වන අතර 2022 වසරේදී ඊටත් පහළ මට්ටමකට වැටෙනු ඇත. 1960කාලයේ අප තරම් සංවර්ධනයක් ඇතිකරගෙන නොතිබූ රාජ්‍යන් අපව අහිමවා ගොස් ඇත. ඒ ඇයි?

ඓතිහාසික වශයෙන් පැවති දේශීය හේතු: අදුරදර්ශී හා සංවෘත ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති

1970 දශකයේ දී ශ්‍රී ලංකාව රාජ්‍යවාදී, සංවෘත ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කළ අතර ලෝකයේ අනෙකුත් රටවල් ගෝලීය වශයෙන් එකාබද්ධ වීම හා වෙළඳපොළ නිදහස් කිරීම සිදු කරන ලදී. 1977 සහ 1988 වසර වලදී ආර්ථිකය නිදහස් කරන ලද වුවත් ඉන්පසු පැමිණි පාලකයන් වෙළඳපොළ නිදහස් ක්‍රියාකාරීත්වය සිදුවීමට ඉඩ නොදෙන ලදී. ඔවුන් දේශපාලන වාසිකා අත්‍යවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ කල් දමනු ලැබීම, අදුරදර්ශී තීරණ ගැනීම සහ දේශපාලන සම්බන්ධකම් ඇති ව්‍යාපාරිකයන්ගේ වාසිය වෙනුවෙන් වැදගත් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීම සිදු කළහ. නිදහසින් පසු පවති සෑම පාලනයක්ම මූල්‍ය හා ජංගම ගිණුම් හිඟයන් පවත්වා ගනිමින්, සුභසාධක දේශපාලනය හරහා ඡන්ද ලබාගැනීමට කටයුතු කරනු ලැබිණි. 2003 වසරේ දී රාජ්‍ය මූල්‍ය විනය ඇතිකිරීමට කළ උත්සාහය වාර්ථ කළේ මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත දුර්වල කරමිනි. 2016 වසරේදී සභාග ආණ්ඩුව විසින් ජා.මු. අරමුදලේ සහය ඇතිව මෙය නිවැරදිකිරීමට උත්සහ දරන ලදී. ඒ අනුව ආදායම් ඉහල නංවන මූල්‍ය ඒකාබද්ධ කිරීමේ වැඩසටහනක් හා දශක ගණනකට පසුව ප්‍රථම ගිණුමේ අතිරික්තයක් වාර්තා කරන ලදී. එනමුත් ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණ (සීමා තීරුබදු තර්කිකකරණය, උපයෝගිතාවල තරහකාරීත්වයට ඇති බඩා ඉවත් කිරීම, විදේශ සෘජු ආයෝජන නැවත පණ ගැන්වීම, කළාපීය මට්ටමේ වෙළඳ එකඟතා වලට එළඹීම වැනි) සභාග ආණ්ඩුවේ දේශපාලන පක්ෂ වල සට්ටනය හේතුවෙන් අත්හැර දැමීමට සිදුවිය. එමනිසා විදේශ ණය ඉහළ යාම සිදුවිය.

ගෝලීය සාධක: මහා පරිමාණයේ බාහිර කම්පන

2020 වසරේදී ඇතිවුණු කොවිඩ්-19 වසංගතය සහ ජාතික දේශසීමා සම්පූර්ණයෙන්ම වසා තැබීම හරහා ආර්ථිකයට විශාල බලපෑමක් ඇතිවිය. 2022 රුසියාව විසින් යුක්රේනය ආක්‍රමණය කිරීම හා ඒ සමගාමීව ඇතිවූ ගෝලීය සැපයුම් පද්ධති අර්බුදය අපගේ දේශීයව ඇති අර්බුදය තවත් උත්සන්න කළේය.

ආසන්නතම දේශීය වශයෙන් බලපෑ හේතු: දුර්වල ප්‍රතිපත්ති , වැරදි කළමනාකරණය හා මමන්වය

ගෝඨාභය රාජපක්ෂ ප්‍රමුඛ ආණ්ඩුව විසින් මෙරට ආර්ථිකය අනවශ්‍ය වූ ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කම් දෙකකට යටත් කළහ. පළමුව, නූතන මූල්‍ය න්‍යායේ වැරදි අර්ථකතනයක් මත පදනම්ව එය 2019 වසරේදී මින් පෙර නොවූ විරූ පරිදි ප්‍රමාණයෙන් විශාල බදු සහන ප්‍රමාණයක් ඇති කරන ලදී. මේ හරහා රාජ්‍ය ආදායමෙන් තුනෙන් එකක ප්‍රමාණයක් අහිමිවිය (අස්තමේන්තු ගත කර ඇති ආකාරයට 2020 වසරේදී රුපියල් බිලියන 600) ඒ නිසා, විශාල අයවැය හිඟයක් ඇතිවිය. මෙම හිඟය කළමනාකරණය කරගත්තේ මුදල් මුද්‍රණය කිරීමෙනි. ස්වෛරී ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන වහාම ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රේණිගත කිරීම පහත හෙලන ලද අතර ඒ හරහා පුද්ගලික ණය වෙළෙඳපොළවල් වලට ඇති ප්‍රවේශය සීමා විය. දෙවනුව, පරිපාලනය විසින් එක් රැයක් තුළදී රසායනික කෘෂි නිෂ්පාදන ආනයන තහනමක් පනවන ලද අතර, ඒ හරහා එක එක හෝගයේ ස්වභාවය අනුව අස්වැන්න තුනෙන් එකක් භාගයන් අතර ප්‍රමාණයකින් පහත වැටිණි. මෙය නිසා පෙර නොවූ විරූ පරිදි දේශීය නිෂ්පාදන හිඟයක් හා ඒ හරහා ආනයන මත යැපීම ඉහළ යාමක් සිදුවිය.

ආණ්ඩුව විසින් මෙම මතුවෙමින් තිබෙන ආර්ථික අර්බුදය වසංගතය නිසා ඇතිවූ තාවකාලික ද්‍රවශීලතා කම්පනයක් ලෙස සලකා පද්ධතිමය වශයෙන් ඇති වූ බංකොලොත්භාවයට පත්වීමේ හැකියාව නොසලකා හැරියහ. ඒ අනුව ඔවුන් කෙටි කාලීන විසඳුම් ලෙස ආනයන ප්‍රමාණය සීමා කිරීම හා ජංගම ගිණුම් සඳහා විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සීමා කිරීම හා බංගලාදේශය, ඉන්දියාව හා චීනය සමඟ කෙටි කාලීන මූල්‍ය හුවමාරු සිදුකිරීම හා අත්‍යවශ්‍ය ආනයන විදේශ සංචිත හා සැපයුම් කරුවන්ගේ ණය හරහා සිදුකරනු ලැබිණි.

නොමඟ ගිය විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්ති හා මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය එම මිනි පෙට්ටියේ අවසාන ඇතැම් ලෙස කටයුතු කළේය. ආණ්ඩුව විසින් විදේශ සංචිත භාවිත කරමින් විදේශ ණය ගෙවීම හා රුපියල් 200 ට ස්ථාවර කර තිබූ ඩොලර් අගය ආරක්ෂා කිරීම සිදු කරනු ලැබූ අතර, ඒ නිසා, 2019 වසර අවසානයේදී ඇමරිකානු ඩොලර් බිලියන 7.6 ක්ව තිබූ විදේශ සංචිත 2022 අප්‍රේල් වන විට මිලියන 50 ට වඩා අඩුවී ඇත. ශ්‍රී ලංකා මහා බැංකුව විසින් පොලී අනුපාතික හා විනිමය අනුපාතික කාන්තිමව රඳවා තබාගැනීමේ පරස්පර විරෝධී ප්‍රතිපත්ති තීරණය ගැනීම හරහා රුපියල මත තිබුණු පීඩනය තවත් ඉහළ ගිය ගියේය. මහ බැංකුව විසින් නොනවත්වා මුදල් මුද්‍රණය කරන ලද අතර ඒ හරහා විශාල ලෙස මුදල් සැපයුමේ ඉහළ යාමක් සිදුවූ අතර එය 2020 ජනවාරි සිට 2021 දෙසැම්බර් දක්වා 41% වර්ධනයකි. කළු වෙළඳපොළෙහි විනිමය අනුපාතිකය විශාල ලෙස ඉහළ ගිය අතර, නිල අගයට වඩා 30% අගයකින් ඉහළ විය. අපනයන කරුවන් විසින් විදේශ විනිමය විදේශ වලට රඳවා තැබූ අතර මුදල් ප්‍රේෂණ ගලා එම සාමාන්‍ය අගයට වඩා 40% කින් පහතට වැටිණි.

මාස 18ක් තිස්සේ මෙම තත්ත්වය නොසලකා හැරීමෙන් පසුව මහ බැංකුව විසින් ඩොලර් අගය රුපියල් 200ක් ලෙස රඳවා තබාගැනීම 2022 මාර්තු 07 වන දින සිට අත හරින ලදී. මෙම වෙනස නිසි පරිදි ගැලපීමක් සිදු නොකළ හෙයින් (ආනයන හා විදේශ විනිමය ගනුදෙනු බාධක ලිහිල් කිරීම වැනි) 2022 ජූලි වනවිට විනිමය අනුපාතිකය රුපියල් 365 දක්වා ඉහළ ගිය අතර කළු වෙළඳපොළේ ඩොලර් අගය නිල අගයට වඩා 10% ඉහළ අගයකින් ගනුදෙනු වීම සිදුවේ. දුර්වල රුපියල් අගය හේතුවෙන් සෑම භාණ්ඩයකම හා සේවාවකම පාහේ මිල ඉහළ යාම සිදුවිණි.

අභිතකර ප්‍රතිඵල: අනාවැකි ගතකළ හැකි, දරුණු අර්බුදය

ඒ අනුව, ආර්ථික ව්‍යාප්තිය අනපේක්ෂිත නොවේ. නමුත් ඒ නිසා සිදු වී ඇති දේවල් මොනවාද?

- ❖ රාජ්‍යයේ බංකොලොත්භාවය: 2022 අප්‍රේල් මසදී ශ්‍රී ලංකාව ඒකපාර්ශ්විකව සියලු ණය ගෙවීම් අත්හිටුවන ලබන බවට නිවේදනය කළේය. (බහුපාර්ශ්වික ණය හැර) නිදහසින් පසුව ප්‍රථම වරට බංකොලොත්භාවයට පත්වීමේ සලකුණු ඇතිවිය. විදේශ විනිමය හිඟ වීම නිසා ආණ්ඩුව අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ පවා ආනයනය කිරීමට ණයවර ලිපි ආරම්භ කිරීමට අසමත් වී තිබේ.
- ❖ උද්ධමනය, දරුණු හිඟයන් හා රටේ කටයුතු අඩාල වීම: සියලුම භාණ්ඩ හා සේවා වල උද්ධමනය පෙර නොවූ විරූ අයුරින් වර්ධනය වී තිබේ. ඉන්ධන මිලදී ගැනීම සඳහා ඩොලර් හිඟ වීම හේතුවෙන්, බලාගාර වසා දැමීම නිසා පැය 12ක් තරම් වන විදුලි කප්පාදු මෙන්ම කිලෝ මීටර් ගණන් දිග ඉන්ධන පෝලීම් ඇතිවුණි. පුද්ගලික මෙන්ම පොදු ප්‍රවාහන සේවා අඩාල වී ඇති නිසා පාසල් සහ රාජ්‍ය ආයතන වසා දැමීමට සිදුවිය. කෘෂි, ධීවර හා අනෙකුත් කර්මාන්ත ක්‍රියාත්මක වීම ඇණහිටි ඇත. මෙය සාමාන්‍ය මිනිසාගේ දෛනික පැවැත්මට දැඩි ලෙස බලපා ඇත. මේ වනවිට ඉන්ධන පෝලීම් වලදී මරණ 15 කට වඩා සිදුවී ඇති අතර, තම දරුවන්ට අහාර සපයා දීමට නොහැකි වීම හේතුවෙන් සියදිවි නසා ගන්නා දෙමාපියන් පිළිබඳවද වාර්තා වී ඇත. අපරාධ ඉහළ ගොස් ඇති අතර පවතින අගහිඟයන් හේතුවෙන් සමාජයේ සාමය තව දුරටත් පහත වැටිය හැකිය.
- ❖ දේශපාලන අර්බුදය: ජනතාව විසින් රටේ නායකත්වයේ වෙනසක් වෙනුවෙන් #GotaGoHome යන පුද්ගලරෝපිත උද්ඝෝෂණ පාඨය ප්‍රධාන කර ගනිමින් ජනාධිපති වරයාගේ ඉල්ලා අස් වීම වෙනුවෙන් උද්ඝෝෂණය කළ අතර මාර්තු 31 වැනි දින ජනාධිපතිවරයාගේ නිවස ඉදිරිපිටදී රැස්වී මෙය ආරම්භ වූ අතර, හදිසි නීතිය පනවා තිබීම, පැය 36ක් මුළුල්ලේ පනවා තිබූ ඇදීම් නීතිය හා සමාජ මාධ්‍ය තහනම මධ්‍යයේ වුවද අප්‍රේල් 3 වන දින පැවතුණු මෙම උද්ඝෝෂණ වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බැසිල් රාජපක්ෂ, නාමල් රාජපක්ෂ ඇතුළු සමස්ත කැබිනට් මණ්ඩලයම ඉල්ලා අස් වූහ. විරෝධතාකරුවන් ජනාධිපති ලේකම්

කාර්යාලය අසල 'වාඩිලාගැනීමේ' ආකාරයේ (occupy style) විරෝධතාවයක් නොකඩවා පවත්වා ගෙනගිය අතර (ගෝඨාගෝගම - GotaGoGama) එවන් විරෝධතා රට පුරා සිදුකෙරිණි. අප්‍රේල් 19 වන දින දී පොලිසිය විසින් රඹුක්කනදී එක් විරෝධතාකරුවෙකු මරණයට පත්කළ අතර, මැයි 09 දින අග්‍රාමාත්‍ය කාර්යාලය තුළ සිටි මැර පිරිස් විසින් ගෝඨාගෝගමට පහර දීමක් සිදුකළ අතර ඒ හේතුවෙන් විරෝධතාකරුවන්ද ඊට ප්‍රතිප්‍රහාර එල්ල කළහ. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආණ්ඩු පක්ෂයේ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයෙකු හා ඔහුගේ රියදුරු සාතනයට ලක්වූ අතර පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී නිවාස 50 කට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් ගිනිතබා විනාශ කරන ලදී. අගමැති මහින්ද රාජපක්ෂ මහතා ඉල්ලා අස්විය. ජනාධිපතිවරයා විසින් ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය වෙනුවෙන් සාවද්‍ය පොරොන්දු ලබාදී, එක්සත් ජාතික පක්ෂය නියෝජනය කරන එකම පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී වූ රනිල් වික්‍රමසිංහ මහතා අගමැති ධුරයේ පිහිටවීය. ප්‍රවාහන අපහසුතා මධ්‍යයේ වුවද ජූලි 09 වන දින කොළඹට එක්රැස්වූ ජනතාව විසින් ජනාධිපති හා අගමැති නිළ නිවාස වටලනු ලැබිණි. අගමැති රනිල් වික්‍රමසිංහ මහතාගේ පුද්ගලික නිවාසයද ගිනිබත් කෙරිණි. ජනාධිපතිවරයා රටෙන් පලා ගිය අතර ජූලි 15 වන දින ඉල්ලා අස් වූයේය. අගමැති වික්‍රමසිංහ මහතා අන්තර්වාරයේ ජනාධිපති ලෙස දිවුරුම් දුන්නේ රාජපක්ෂ වරුන්ගේ පඹයෙකු ලෙස කටයුතු කරන බව හා ඔහුගේ පාලනය ප්‍රතික්ෂේප කරමින් නැගුණු විරෝධතා මධ්‍යයේය. දැනට ශ්‍රී ලංකාව අවිනිශ්චිත භාවයේ හා කැළඹීමේ අදුරු සෙවනැල්ලක් යට පවතී.

ආර්ථිකය ගොඩ ගැනීමට කරුණු 10ක අවම පොදු වැඩපිළිවෙලක්

අපගේ ආර්ථික තත්ත්වය ඉතාම අවදානම් ස්ථානයක පැවතියත්, මෙම ලේඛනයේ දක්වා ඇති පරිදි ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර වල ප්‍රතිසංස්කරණ සිදුකිරීම හරහා මෙම අර්බුදයෙන් මිදීමට අවස්ථාව පවතී. **කෙසේ වුවද මෙම ලේඛනය පරිපූර්ණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනයක් නොවන බැවින් සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපනය, සංවිදියාව, දේශගුණික සුරක්ෂිතතාවය වැනි වැදගත් මාතෘකා ඇතුළත් නොවේ. මෙය ආර්ථික අර්බුදයෙන් ගොඩ ඒම හා එම කාලය තුළ පැවැත්ම සඳහා සැලසුමක් පමණි.**

ප්‍රතිසංස්කරණයේ ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර 10:

1. ණය අර්බුදය කළමනාකරණය
2. මූල්‍ය සහ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තිය
3. ආදායම් ස්ථාවර කිරීම
4. වියදම් පාලනය
5. රාජ්‍ය අංශය කළමනාකරණය
6. බලශක්තිය සහ මහජන උපයෝගිතා
7. වෙළඳාම, කර්මාන්ත, කෘෂිකර්මය සහ සේවා ප්‍රවර්ධනය
8. නිෂ්පාදන සාධක වෙළඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණ
9. ශක්තිමත් සමාජ ආරක්ෂණ ජාලය
10. විනිවිදභාවය සහ වගවීම

1. ණය අර්බුදය කළමනාකරණය

ශ්‍රී ලංකාවේ වඩාත් හදිසි අවශ්‍යතාවය වන්නේ එහි විදේශ ණය අර්බුදය කළමනාකරණය කරගැනීම සඳහා, ජා. මු. අ. මඟින් අරමුදල් සම්පාදනය කරන තෙක් කෙටිකාලීන මුදල් සපයා ගැනීම, අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදල සමඟ එකඟතාවය, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමයි. මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථාවර භාවයද ඉතා වැදගත් වේ.

1.1 ආනයන කළමනාකරණය හා කෙටිකාලීන මුදල් සපයා ගැනීම

ස්වෛරී ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන විසින් ශ්‍රී ලංකාව 'පැහැර හැරීම' දක්වා පහත හෙලා ඇත. මෙය ජා.මු.අ. සමඟ දීර්ඝ කාලීන මූල්‍ය පහසුකම් වැඩසටහනකට (EEF) එළඹෙන තුරු කාලය ඉතා දුෂ්කර වන බවට පෙරනිමිත්තකි. මිතුරු රටවල් හෝ ජා. මු. අ. වෙගවත් මූල්‍ය ආධාර සැපයීමේ වැඩසටහන (RFI) හරහා කෙටි කාලීන මුදල් සපයා නොගතහොත්, මෙම කාලය තුළ අපගේ අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ ආනයන වියදම් අපගේ ජංගම ගිණුමේ ලැබීම් (අපනයන අදායම්, ප්‍රේෂණ, සංචාරක කර්මාන්තයේ ආදායම්) හා ගලපා ගත යුතු වේ.

දැනට, අපනයන ආදායම් ඉහළ නැංවීමට සීමා හා රෙගුලාසි පනවා ඇත (උදා- අත්‍යවශ්‍ය ප්‍රේෂණ හා අපනයනවල මුළු මුදලම (රුපියලට) පරිවර්තනය කිරීම, විදේශ මුදල් වලින් සිදුකරන නැවත ගෙවීම් අවම කිරීම, නැවත කිරීමෙන් දින 180ක් තුළ, බැංකු හරහා විකිණූ විදේශ විනිමය 25% අනිවාර්යෙන් මහබැංකුවට විකිණීම) පවතින අස්ථාවරත්ය හමුවේ මෙම රෙගුලාසි හරහා අපනයන නැවත ගෙන්වීම අධෛර්ය මත්වීම, බැංකු ද්‍රවශීලතාවය අඩුවීම හා ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික සමතුලිත භාවයක් ලබා ගැනීම ඉතාම අපහසු කරයි. මීට අමතරව රුපියල ක්ෂය වීම හමුවේ බලාපොරොත්තු වූ පරිදි විදේශ විනිමය ප්‍රේෂණය ඉහළ ගොස් නොමැති අතර, සංචාරක කර්මාන්තය කඩාවැටී ඇත. විදේශ විනිමය ගලා ඒම වැඩි කිරීමට ඇති යෝජනා (විදේශ විනිමය තැන්පතුකරුවන්ට නේවාසික වීසා ලබාදීම, දීර්ඝ කාලීන ආයෝජන සඳහා ඉහළ පොලියක් ලබාදීම වැනි) විදේශ විනිමය ගලාඒම් වලට බලපාන්නේ ඉතා සුළු වෙයි. ඉහළ පොලි අනුපාතික හා දුර්වල මුදල් ඒකකයක් සමඟ ආනයන ඉල්ලුම් සම්පීණ්ඩනය වීම ඉහළ අගයක් ගනී. ශ්‍රී ලංකාවේ ආනයන වලින් පරිභෝජනය සඳහා ලබාගන්නේ 20% පමණි. 60% ආනයන අතරමැදි භාණ්ඩ වන අතර 20%ක් ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ වේ. එනිසා, ආනයන සම්පීණ්ඩනය වීම හරහා වර්ධනය වීමේ වේගය බාල කරනු ඇත.

අත්‍යවශ්‍ය ආනයන සඳහා කෙටිකාලීන මුදල් ලබාගැනීම සහ අත්‍යවශ්‍ය බහු පාර්ශවික ණය ගෙවීම සඳහා දළ වශයෙන් ඇමරිකානු ඩොලර් බිලියන 3ත් 4ත් අතර ප්‍රමාණයක් 2022 වර්ෂයේදී අවශ්‍ය වේ. (මෙය ඉන්දියාව මඟින් සැලසූ ඩොලර් බිලියන 4ක කෙටිකාලීන ණය පහසුකම් වලට අමතරවයි) ජපානය, චීනය, මැදපෙරදිග හා රුසියාව සමඟ පැති සාකච්ඡා වලින් එලදායි ප්‍රතිඵලයක් නොලාගත නොහැකි වී ඇත. ඇමරිකා එකසත් ජනපදය හා යුරෝපා සංගමය මෙය වන විට යම් හදිසි සහන ලබාදී ඇත. (උදා- ඇමරිකාව පාසල් ළමුන්ගේ පෝෂණය වෙනුවෙන් ඩොලර් මිලියන 20ක් ලබාදී ඇත) ආණ්ඩුව විසින් ප්‍රමාණවත් වශයෙන් ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමක් සිදුකරන තෙක් ජා.මු. අරමුදලට ශ්‍රී ලංකාව වෙත RFI පහසුකම් ලබා දිය නොහැකිවේ. මෙය සිදුවීමට, ජා.මු. අ. විසින් ණය තිරසාරභාවය විශ්ලේෂණය (DSA) කිරීමෙන් පසු මාස ගණනක් ගත විය හැකි වේ. මෙම ණය තිරසාරභාවය විශ්ලේෂණය ආණ්ඩුවට භාරදීම ජුනි අග සිදුකෙරුණු අතර, ණය හිමියන් සමඟ ණය සීමා සාකච්ඡා කිරීමේ සන්ධිස්ථානයක් ලෙස පැවතෙනු ඇත. ශ්‍රී ලංකාව කොපමණ මූල්‍ය නම්‍යශීලීතාවයක් පෙන්වයි ද, ණය හිමියන් එකඟ වන කපා හැරීම් ද වැඩි වේ.

එම නිසා, අපගේ ආසන්නතම ද්‍රවශීලතා අර්බුදය විසඳා ගැනීම සඳහා මිතුරු රාජ්‍ය වලින් කෙටිකාලීන මුදල් සපයා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මේවා කෙටි කාලීන ආනයන ණයවර පහසුකම්, විදේශ විනිමය මුදල් පහසුකම් හෝ හුවමාරු වෙළඳාම විය හැකිය (උදා- චීන ශ්‍රී ලංකා රබර් සහල් ගිවිසුම 1952) පුද්ගලීකරණයද එක විසඳුමකි. නමුත් හදිසියේ, විනිවිදභාවයකින් තොරව වත්කම් විකිණීම විනාශකාරී විය හැකිය. පසුගිය කැබිනට් මණ්ඩලය විසින් අනුමත කළ පහළ මට්ටමේ ඉන්ධන බෙදාහැරීම තම ගිණුම් වලින් මාස

6-12 ක කාලයකට ඉන්ධන ආනයනය කළ හැකි විදේශ ආයතන වලට පැවරීමද මීට අයත් වේ. සහන කාලය අවසන් වූ විට මෙම ආයතන වලටද දේශීය බැංකු පද්ධතිය හරහා විදේශ විනිමය ගෙවීමට සිදුවේ.

1.2 අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදල සමඟ එකඟතාවය, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම

මෙම අරමුදලයෙන් ගොඩ ඒමට නම් ගැඹුරු, මහාපරිමාණ හා ආර්ථිකය පුරා විහිදුණු වෙනස්කම් සිදුකළ යුතුවේ. ණය නිරසාරභාවය ඇතිකරන ක්‍රියාපටිපාටි හරහා අපගේ බෙංකොලොත්භාවය සම්බන්ධ ගැටළු වලට විසඳුම් සෙවිය යුතුවේ. ජා.මු.අරමුදලේ සහය ඇතිව EFF වැඩසටහනක් නිර්මාණය කර ක්‍රියාවට නැංවීම හොඳ ආරම්භයකි. නමුදු, පසුගිය ආණ්ඩුව, මෙම වැඩසටහන මඟින් සුභසාධනය අත්හිටුවීමක් සිදුවෙනු ඇති යන වැරදි වැටහීම මත පදනම්ව දේශීයව ලබාගත හැකි විසඳුම් වෙනුවෙන් මෙම විකල්පය ප්‍රතික්ෂේප කරන ලදී. මේ මහජන සම්පත් දේශපාලනයට නතු විය. ජා.මු. අ. සහය ලද වැඩසටහන් මූල්‍ය ගැලපීම් වලට ඉඩ සලසන අතර නිසි සහනාධාර මෙන්ම අධ්‍යාපන හා සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍ර වලට වැඩි ආයෝජනයක් සිදු කරයි.

ජා. මු. අ. සහයෙන් අප ක්‍රියාවට නංවන වැඩසටහනේ ප්‍රධාන කොටස් 3 කි. (අ) විනිමය අනුපාතික මූල්‍ය හා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ (ආ) ආණ්ඩුවේ සෘජු මැදිහත්වීමෙන් ආර්ථිකය මුදවා ගැනීම (ඇ) අපනයන සංවර්ධනය හා ආනයන තහනම් ඉවත් කිරීම මෙම අරමුදලයෙන් වහා මිදීමට නම්, මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ එක පැකේජයක් ලෙස ක්‍රියාවට නැංවිය යුතුවේ. වංචාවට හා දූෂණයට ඇති ඉඩ අඩු කරමින් ආර්ථික පාලනය හා මහජන මූල්‍ය කළමනාකරණය (උදා- ප්‍රසම්පාදන නීති රීති) ශක්තිමත් කෙරෙනු ඇත. ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීමේ වැඩපිළිවෙලක් සාර්ථකව සිදු කිරීම හරහා පාර්ශවකරුවන්ගේ විශ්වාසය තහවුරු වීම, ස්වෛරී ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම ඉහළ අගයකට ගැනීම සඳහා යෝග්‍ය පරිසරයක් නිර්මාණය වීම, බාහිර අරමුදල් සපයන පාර්ශව නැවත දිනා ගැනීම, හා රට තුළට සෘජු විදේශ ආයෝජන ගලාඒම ප්‍රවර්ධනය වේ.

ජා. මු.අ. ශ්‍රී ලංකාවත් සමඟ ඉතා ගැඹුරින් සම්බන්ධ වී ඇත. එහි විධායක මණ්ඩලය පෙබරවාරි 25 දින වොෂිංටන් ඩී. සී. හි හමුවී ශ්‍රී ලංකාවේ උපදේශන වාර්තාව සලකා බලා ඇත. එමෙන්ම මාර්තු 26 වැනි දින ප්‍රකාශයට පත්කළ කාර්ය මණ්ඩල මට්ටමේ වාර්තාවට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය ණය නිරසාර නොවේ. සතියක් පුරා පැවති දීර්ඝ සාකච්ඡා වලට පසු අප්‍රේල් 23 වන දින ජ. මු. අ. ප්‍රකාශයට පත්කළේ බලධාරී ආයතන ණය හිමියන් සමඟ සහයෝගීතාවයෙන් යුතු සාකච්ඡා වලට එළඹීමට සැලසුම් කරන බවයි. ජුනි 20 දින ජ. මු. අ. නියෝජිත පිරිස දින 10 ක මෙහෙයුමක් සඳහා මෙරටට පැමිණියහ. මේ සෑම අවස්ථාවකම ජා.මු.අ. නැවත නැවතත් පෙන්වා දුන්නේ විශ්වසනීය සහ නිසි සාර්ව ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීමේ සැලැස්මක් සහා ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ වැඩසටහනක අවශ්‍යතාවයයි.

මෙම ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සංකීර්ණ හා අපහසු ක්‍රියාවලියක් වේ. විවිධ තත්ත්වයේ ණය හිමියන් හට වෙනස් ප්‍රවේශ තිබිය යුතුවේ. (උදා- ජ. මු.අ., ලෝක බැංකුව, වැනි බහුපාර්ශ්වික ණය හිමියන් හා පුද්ගලික ණය හිමියන්, ජාත්‍යන්තර ස්වෛරී බැඳුම්කර (ISB) හිමියන් හා චීනය) කැමැත්ත ලබාගැනීම හා නව කොන්දේසි සහිත බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම තෙක් වන මෙම ක්‍රියාවලියට, ආණ්ඩුව සාකච්ඡා පාර්ශව සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කළහොත්, අවම වශයෙන් මාස 6ක් වත් අවශ්‍ය වේ. එසේ නොමැති වුවහොත් මීට වසර ගණනක් වුවද ගත විය හැකිවේ. එක ණය හිමියෙකු විසින් (හැමිල්ටන් රිසිට් බැන්ක්) විසින් වහාම පූර්ණ ගෙවීම ඉල්ලා නිව් යෝර්ක් හි ගොනුකර ඇති නඩුව මඟින් මෙම ක්‍රියාවලිය තවත් සංකීර්ණ වී ඇත.

ජා. මු.අරමුදල මඟින් ලබාදෙන EFF පහසුකම ලබාගැනීමට අවශ්‍ය කාර්ය මාණ්ඩලික මට්ටමේ එකඟතාවය එහි අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය මඟින් අනුමත කරන්නේ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සාර්ථකව නිම කිරීමෙන් හෝ ඒ සඳහා සැලකිය යුතු ආකාරයේ ක්‍රියාමාර්ග සිදුකර තිබුණහොත් පමණි. ඒ අනුව මෙය ආර්ථික ස්ථාවරභාවය සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වේ.

1.3 මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථාවර භාවය තහවුරු කිරීම

ආණ්ඩුව විසින් මෙතක් දුරට, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය විදේශ ණය සඳහා පමණක් සීමා කර ඇත. මීට හේතුව වන්නේ රුපියල් වලින් නිකුත් කර ඇති දේශීය ණය ප්‍රතිව්‍යුහ ගත කිරීම අවශ්‍ය නොවන බවට විශ්වාස කිරීමයි. නමුත් විදේශ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමෙන් පමණක් DSA ඉලක්ක ලඟා කරගත නොහැකි වුවහොත් මෙයද සලකා බැලීම සිදුවේ. විදේශ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණයෙන් දේශීය බැංකු වලටද ස්වෛරී බැඳුම්කර හා ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර හරහා බලපෑමක් ඇතිවේ. නමුත් දේශීය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය ඉතාම හානි දායක විය හැකිය. කිනම් ආකාරයේ හෝ ණය කප්පාදුවක් මගින් බැංකුවල ද්‍රවශීලතාවයට හා බැංකු පද්ධතියේ හා සේවක අර්ථසාධක අර්මුදල්යේ ස්ථාවරභාවයට අහිතකර ලෙස බලපායි. මූල්‍ය පද්ධතියේ ඇති අන්තර් සම්බන්ධතාවය නිසා එක ආයතනයකට ආතතිය ඇති වීම ඉතා ඉක්මනින්ම මුළු පද්ධතිය පුරා විහිදී යයි. ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන දැනටමත් දේශීය පුද්ගලික බැංකු සාණ ශ්‍රේණිගත කිරීමකට යටත් කර ඇති අතර රාජ්‍ය බැංකු පැහැර හැරීමේ ශ්‍රේණිගත කිරීමකට යටත් කර ඇත. 2019 අග සිට මහා බැංකුවේ සිදුවූ වැරදි කළමනාකරණය තුළින් ගොඩ ඒමට නම් රාජ්‍ය බැංකු දෙක නැවත ප්‍රාග්ධනය සැපයීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. (ඇස්තමේන්තු ගත කර ඇති ආකාරයට ඩොලර් බිලියන 2-3) බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන වලට තම ණය කරුවන් ගෙන් ආර්ථික කඩාවැටීම හා උද්ධමනය මධ්‍යයේ වුවද ඉවසීමක් බලාපොරොත්තු විය නොහැක. මෙම තත්ත්වය යටතේ නව්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයට අවශ්‍යතාවය ඇතිකරමින් ආකර්ශනීය, අවදානම වලට ගැලපූ බැංකු පද්ධතිය තුළට එන සෘජු විදේශ ආයෝජන වලට අවස්ථාව උදාවේ.

සිදුකළ යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ	කාල රාමුව
1.ජංගම ගිණුමට (current account) ලැබෙන මුදල් වලට සරිලන පරිදි ආනයන කළමණාකරණය කරගනිමින් මිත්‍ර රටවල් වලින් කෙටි කාලීන වියදම් සඳහා මුදල් සපයා ගැනීම; (a) භාණ්ඩ ආනයනයට ණයවර පහසුකම් සපයා ගැනීම (Credit Lines) (b) විදේශ මුදල් හුවමාරු ණය ක්‍රම (SWAP) හෝ (c) භාණ්ඩ හුවමාරුව හා සමාන නවෝත්පාදක ක්‍රියාපටියක් සකස් කිරීම.	කෙටිකාලීන
2.මාණ්ඩලික මට්ටමේ (Staff level agreement) එකඟතාවයක් ලබා ගැනීමේ අරමුණින් අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදල සමග සාකච්ඡා ඉදිරියට පවත්වාගෙන යාම .ඒහරහා අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදලේ දීර්ඝ කාලීන මූල්‍ය පහසුකම් වැඩසටහන (Extended Fund Facility – EFF)යටතේ මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට විධායක මණ්ඩලයේ අනුමැතිය (IMF Board approval)ලබාගැනීම දක්වාම සාකච්ඡා මෙහෙයවීම.	කෙටිකාලීන
3.ණය ස්ථාවරභාවය පිළිබඳ විශ්ලේෂණයට (Debt Sustainability Analysis – DSA) අනුකූලව විදේශීය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකිරීම සඳහා තෝරාගත් ලසාඩස් සහ ක්ලිෆර්ඩ්චාන්ස් (Lazard and Clifford Chance) (දැනට පත්කර ඇති මූල්‍ය උපදේශක සහ නීති උපදේශකආයතන) ආයතන දෙක සමඟ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකිරීම සඳහා යොමුවීම .චීනය සමඟ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකිරීම සාකච්ඡා කිරීමට සහ එකඟතාවයට ගෙන ඒමට උපරිම උත්සහයන් දැරීම.	කෙටිකාලීන
4.දේශීය වශයෙන් ලබාගන්නා ලද රාජ්‍ය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ අවස්ථාව අවම කළ යුතුයි .දේශීය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමක් අවශ්‍ය නම් එමප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම කිසියම් විධිමත් නියාමනයකට ලක්කළ යුතුය. (එය රාජ්‍ය ණය කාර්යාලයේ අධීක්ෂණය යටතේ සිදුකළ යුතුය .(ඒවා බැඳුම්කර බවට පත්කිරීම හා කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ හුවමාරුවෙහි Colombo Stock Exchange) ලැයිස්තුගත කිරීම සලකා බැලිය යුතුය .මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථාවරභාවය ආරක්ෂා කිරීමට	මධ්‍යකාලීන

උපරිම ප්‍රමුඛතාවයක් ලබාදීම .සමහර බැංකු අන්තර්ජාතික ස්වෛරී බැඳුම්කර (ISB) සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර (SLDB) මිලදීගෙන තිබීම නිසා ඇතිවන බලපෑම පිළිබඳ අවධානයෙන් කටයුතු කිරීම.	
.5 ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුව තුළ ණය කාර්යාලය පවත්වාගෙන යාම වෙනුවට ස්වාධීන මධ්‍යම ණය කාර්යාලයක් පිහිටුවීම, ඒ සඳහා ඉහළ හැකියාවන් සහිත වෘත්තිකයන් (ඒ වෙනුවෙන් ගැලපෙන වෙනත් ක්‍රමයක්) පත්කිරීම සහ අවශ්‍ය නව නීති සම්පාදනය කිරීම.	මධ්‍යකාලීන

2. මූල්‍ය සහ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තිය

ආණ්ඩුව විසින් විනිමය අනුපාතිකය ගැලපීම හා පොලී අනුපාතිකය ගැලපීම වැනි පියවර හා මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණය හරහා මූල්‍ය පරිසරය ස්ථාවර කිරීම අනිවාර්ය වේ.

2.1 විනිමය අනුපාතිකය ගැලපීම

ගෙවුම් ශේෂයේ ඇති අපහසුතාවයන් සහ කළු වෙළඳපොළේ ඇති ඇතිවන බලපෑම විනිමය අනුපාතිකය වෙළඳපොළ මට්ටමට සමතුලිත කිරීමෙන් ඉවත් වේ. මෙය සංක්‍රාන්ති කාල සීමාවක් තුළ විනිමය අනුපාතිකය නිදහස්කිරීම හරහා වෙළඳපොළ බලවේග වලට එහි සමතුලිත අගය පෙන්වීමට අවස්ථාව ලැබේ, එවිට එම අගය මහා බැංකුවේ මැදිහත් වීම හරහා ස්ථාවර කිරීම කළ යුතුවේ. මෙය සිදු කිරීම සඳහා පූර්ව අවශ්‍යතා තුනක් පවතී. පළමුව, විදේශ විනිමය ගනුදෙනු හා සම්බන්ධව ජංගම ගිණුම් හා ආනයන වලට අපනවා ඇති ප්‍රමාණාත්මක සීමා ඉවත් කළ යුතු අතර, බලයෙන් විනිමය රුපියලට පරිවර්තනය කරවීමේ රෙගුලාසිද ඉවත් කළ යුතුවේ. දෙවනුව, ජා. මු. අරමුදල සමඟ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම ඇරඹිය යුතුවන අතර එමඟින් මූල්‍ය විනය පිළිබඳව විශ්වාසය ඇතිවී ඩොලර් ගලා ඒම ඉහළ යයි. තෙවනුව මුදල් වලට අවශ්‍ය සහය ලබා දීමට සංචිත අවශ්‍ය වේ. මහබැංකුව මාර්තු මසදී විනිමය අනුපාතිකය ඉහළ දැමූයේ මෙම පූර්ව අවශ්‍යතා තුනෙන් එකක්වත් සම්පූර්ණ කර නොමැතිව බව සඳහන් කළ යුතුය. එමෙන්ම රාජසක්ෂ පාලනයට විරෝධය දැක්වීමට මැදපෙරදිග සේවකයන් විදේශ විනිමය ප්‍රේෂණය නොකරන බවට ආරංචි මාර්ග වල සඳහන් වුවත් ඉන් ආර්ථිකයට ඇතිවන බලපෑම මැනීම අපහසු වේ.

2.2 පොලී අනුපාතිකය ගැලපීම

ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාත විදේශ විනිමය පාකර හැරීමට ප්‍රථමයෙන් ඉහළ දැමිය යුතුව තිබේ. මෙය හරහා අපනයන ආදායම් මෙරට තුළට ගෙන ඒම හා ඉල්ලුම සම්පිණ්ඩනය කිරීමේ හැකියාව පැවතී. වාර්ෂික ජාතික උද්ධමන අගය (NCPI) 54.6 කුත් ආහාර උද්ධමනය 80.1% වීමත් සමඟ දැනට මහාපරිමාණ පොලී අනුපාතික ඉහළ දැමීමකින් තොරව ස්ථාවරත්වය ලබා කරගැනීම අපහසු වී ඇත. ඒ අනුව, නව මහා බැංකු අධිපති වරයා විසින් සිදුකළ පළමු කාර්ය වූයේ අප්‍රේල් 8 වනදා වන විට ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පදනම් ලක්ෂ්‍ය 700 කින් ඉහළ දැමීම හා නැවත ජූලි 5 වනදා වන විට පදනම් ලක්ෂ්‍ය 100කින් ඉහළ දැමීමයි. ඒ අනුව මේ වනවිට පොලී අනුපාත ව්‍යුහයේ අගය ඉහළ ගොස් ඇත. (දින 364 ක හා.බිල්පත් අගය ජූලි 15 වනවිට 29.9% කි) ක්ෂය වූ මුදල් ඒකකයන් සමඟ සමස්ත ඉල්ලුම අපේක්ෂිත පරිදි සමස්ත ඉල්ලුම අඩු කිරීම සිදුකරනු ඇත. වෙළඳපොළ මගින් තීරණය වූ ලංසු ප්‍රතික්ෂේප කරමින් එම අනුපාත යටපත් කිරීම මහබැංකුව විසින් සිදු නොකළ යුතුය - එසේ කිරීම මුදල් මුද්‍රණය කිරීමට හා උද්ධමනයටද වැඩ සලසයි. මහබැංකුව එහි සතිපතා බිල්පත් හා බැඳුම්කර අවශ්‍යතා වෙළඳපොළෙන් වෙළඳපොළ නිෂ්කාශන අනුපාත වලට ලබා

ගත යුතුවේ. මෙම ඉහළ අගයන් වර්ධනය කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපෑවද - මේවා පසුව සාකච්ඡා කෙරේ. දැනට අවශ්‍ය අධික උද්ධමනයෙන් වැළකී සිටීමට මේවා අත්‍යවශ්‍ය වේ.

2.3 මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණ

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය කාලයක් තිස්සේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය මගින් පාලනය විය. මහා බැංකුව රාජ්‍ය භාණ්ඩාගාරයේ දේශපාලනික අරමුණු සඳහා මුදල් මුද්‍රණය කර ඇත. මෙය තරඟකාරීත්වය අහිමි වීමට හා ඉහළ උද්ධමන තත්ත්වයන්ට හේතුවී ඇත. දැනට පවතින මූල්‍ය පනත මීට ඉඩ සලසයි. 2018 කැබිනට් මණ්ඩලය හරහා අනුමතවූ මූල්‍ය පනතට අවශ්‍ය සංශෝධන සිදුකිරීම වැදගත් වේ. මෙහි ඇති ඉතාමත්ම වැදගත් වෙනස වන්නේ රාජ්‍ය හා පුද්ගලික ණය මූල්‍යකරණය වැලැක්වීම වේ.

සිදුකළ යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ	කාල රාමුව
1. ක්‍රමානුකූලව සහ කොටස් වශයෙන් විනිමය අනුපාතිකයට වෙළඳපොළ වටිනාකම සහිත සමතුලිතතාවයට පත්වීමට ඉඩලබාදීම සහ ඉන් අනන්තරුව ස්ථාවර මට්ටමකට යොමුකිරීම.	කෙටිකාලීන
2. උද්ධමනය තුළින් එල්ල වන පීඩනය අවමකර හැකි මට්ටමක් දක්වා පොළී අනුපාත ඉහළ දැමීම.	කෙටිකාලීන
3. වෙළඳපොළෙන් බාගතයුතු බැඳුම්කර සහ බිල්පත් වල අවශ්‍යශ්‍යතාවය සතිපතා වෙළඳපොළෙන් ලබා ගැනීම සහ වෙළඳපොළ පොළී අනුපාත අනුව ණය ලබාගැනීම සඳහා වන ක්රමවේදයක් වෙත යොමුවීම.	කෙටිකාලීන
4. ස්වාධීන මහ බැංකුවක් පිහිටුවීම, මුදල් මුද්‍රණය කිරීම සම්බන්ධයෙන් විනයක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා මූල්‍ය නීති පනත සම්මතකර ගැනීම, ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුවේ ආයතනික ස්වාධීනත්වය ගොඩනැගීම සහ උද්ධමනය ඉලක්කකිරීම (Inflation Targeting) සඳහා නීතිමය රාමුවක් නිර්මාණය කිරීම.	මධ්‍යකාලීන
5. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ දේශීය ශේෂ පත්‍රය පරිස්සමෙන් හා ක්‍රමානුකූල අන්දමින් ඉක්මණින් හැකිලීම. ඒ හා සමාන්තරව වෙළඳපොළ පොළීඅනුපාතික වෙනස් කිරීම සහ විදේශ ආදායම් ඉහළ නැංවීම.	මධ්‍යකාලීන

3. ආදායම් ස්ථාවර කිරීම

මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ මූලික වැදගත්කමක් ගනී. වියදම් සීමා කිරීම හා බදු ආදායම් ඉහළ නැංවීම හරහා අය වැය හිඟය අඩු කරගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. බදු පදනම විශාල කරගැනීමට විශාල හැකියාවක් පවතී. ජනප්‍රිය ප්‍රතිපත්ති හරහා ශ්‍රී ලංකාවේ බදු ආදායම දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට සාපේක්ෂව ඉතා පහළ අගයක් ගනී. (8.7% කින් බදු ආදායම 7.7% ක්) 2017 අදායම් බදු පනත (2019 වර්ෂයේදී වෙනස් කිරීම වලට භාජනය විය) මෙම අනුපාතය 13.5% අගයක් දක්වා ගෙන ආ අතර වහා නැවත හඳුන්වා දිය යුතු වේ. බදු පරිපාලන කටයුතු වල කාර්යක්ෂමතාවය උපයන ලෙස ගෙවීම් හා රඳවාගැනීමේ බදු හරහා ඉහළ නැංවිය යුතු අතර මේවා මෑතකදී එකතු කළ අගය මත බද්දට, ආයතනික කා පුද්ගල බදු සහ පිරිවැටුම් බදු වලට කල සංශෝධන සමඟ නැවත හඳුන්වා දෙන ලදී. සාධාරණීකරණය කළ නොහැකි බදු සහන ඉවත් කළ යුතුවේ. 2003 මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත සංශෝධිත ඉලක්ක සමඟ දැඩිව ක්‍රියත්මක කළ යුතුවේ. බදු නොවන ආදායම් ද ක්‍රමානුකූලව ඉහළ නැංවිය යුතුවේ.

සිදුකළ යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ	කාලරාමුව
<p>1. 2017 ආදායම් බදුපනත සංශෝධන සහිතව ණය ස්ථාවර බව පිළිබඳ විශ්ලේෂණයට අනුකූලව නැවත ඉදිරිපත් කිරීම.</p> <p>a) එකතුකළ අගය මත බද්ද සහ රඳවාගැනීමේ බදු නැවත හඳුන්වාදී පුළුල් කළ යුතුය. (එයට ප්‍රාග්ධන හා සේවා ගෙවීම්ද ඇතුළත් කළ යුතුය)</p> <p>b) ආදායම් බදුගෙවන්නන්ගේ ලිපිගොනු සංඛ්‍යාව අඩුවීම ප්‍රතිවර්තනය (reverse) කර ආදායම් බදු පදනම පුළුල් කිරීම.</p> <p>c) ප්‍රගතිශීලී සමාගම් බදුක්‍රමයක් සම්පාදනය කිරීම .එහි අනුපාතිකය වැඩිකිරීම ක්‍රමානුකූල විය යුතුය.</p>	කෙටිකාලීන/ මධ්‍යකාලීන
<p>2. රාජ්‍ය දේපළ තක්සේරු කිරීම සඳහා කාර්ය සාධන බලකාය නිර්මාණය කිරීම. බදු නොවන ආදායම් වර්ධනය කිරීම සඳහා අවස්ථා හඳුනා ගත යුතුය. රජයට අයත් දේපළ, ගාස්තු සහ රාජ්‍ය ආයතනවල ආදායම් ඔස්සේ ආදායම් වර්ධනය කරගත යුතුය. ඒ හා සමාන්තරව සේවාගුණාත්මකභාවය වර්ධනය කිරීමටද වග බලාගත යුතුය. ආයතනවලින් ලබා ගත හැකි නිශ්චිත අරමුදල් තිබෙන අවස්ථාවලදී ඒවා ඒකාබද්ධ අරමුදල වෙත බැර වන බවට වග බලාගත යුතුය.</p>	කෙටිකාලීන
<p>3. දිගුකාලීන, ස්ථාවර බදු ප්‍රතිපත්තියක් සම්පාදනය කිරීම .සෘජු විදේශ ආයෝජන වෙනුවෙන් බදු කප්පාදු කිරීමෙන් ලබා දෙන දිරිගැන්වීම් නතර කිරීම. අලුත් ආයෝජන වලට SDP (ක්‍රමෝපායික සංවර්ධන ව්‍යාපෘති) තත්ත්වය ලබාදීම නැවැත්විය යුතුය .ඔවුන්ද 15% විකල්ප අවම බද්දක් ගෙවිය යුතුය.</p>	මධ්‍යකාලීන
<p>4. බදුඑකතුකිරීමේ යාන්ත්‍රණයන් වැඩිදියුණු සහ කාර්යක්ෂම කළ යුතුය.</p>	මධ්‍යකාලීන
<p>5. BEPS (Base erosion and profit shifting) ඩිජිටල් ආර්ථික වියුහගෙහි හවුල්කරුවකු බවට පත්විය යුතුය. බහුජාතික සමාගම් වෙනුවෙන් (දෙවන කුලුන යටතේ - Pillar 2(15%) ක අවම විකල්ප බද්දක් පැනවිය යුතුය.</p>	මධ්‍යකාලීන
<p>6. වැඩි දියුණු කරන ලද අවදානම් පාදක විමර්ශන වැනි රේගු සංශෝධන හඳුන්වාදිය යුතුය. රේගු නිලධාරීන්ගේ ජර්දන ක්රමය සංශෝධනය කළ යුතුය. දක්ෂතාවයන් විධිමත් කළ යුතුය. එමගින් අත්තනෝමතික දිරිගැන්වීම් ක්රමය වෙනස් කළ යුතුය.</p>	මධ්‍යකාලීන
<p>7. තල තුනක් යටතේ නිරු බදුවිධිමත් කළ යුතුය .අතුරුබදු (Para tariff) ඉවත් කළ යුතුය.</p>	මධ්‍යකාලීන
<p>8. ඒකීය ආදායම් පරිපාලනයක් ස්ථාපිත කළ යුතුය .එහි ආයතන තුනක් අඩංගුවේ) එනම්, රේගු, දේශීය ආදායම් බදු සහ සුරා බදු දෙපාර්තමේන්තුව.</p>	දීර්ඝකාලීන

4. වියදම් පාලනය

රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණයේ අනෙකුත් අංගය වන්නේ ප්‍රාථමික වියදම් කළමනාකරණය සහ රජයට අයිති ව්‍යාපාර ප්‍රතිසංවිධානය සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම. වියදම් කිරීමේ සීමා ඇතිකිරීම මගින් සංවර්ධනය හා සමාජ ආරක්ෂණය සඳහා මුදල් යොමු කිරීමේ මූල්‍ය අවකාශය නිර්මාණය වන අතර තිරසාර සහ සැමදෙනාට සංවර්ධනය බෙදී යන ක්‍රමවේදයකට ඉඩ සලසයි.

4.1 ප්‍රාථමික වියදම් කළමනාකරණය

නාස්තිවීම අවම කිරීම හා කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැවීම අරමුණු කරගනිමින් මෙම කළමනාකරණය සිදුවිය යුතුවේ. රාජ්‍ය ආරක්ෂාව සඳහා වන මුදල් කාලයක් තිස්සේ ආරක්ෂිත වෙන් කළත්, මෙය දැන් විවේචනාත්මකව සැලකිය යුතුවේ. විනිවිද භාවයෙන් තොර වූ විශාල ලෙස මුදල් වියදම් කළ ප්‍රසම්පාදන කටයුතු හා මහා පරිමාණ ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම එකට සලකා බැලිය හැකිවේ. සංශෝධනය කරනු ලැබූ අයවැයක් වහා ඉදිරිපත් කර ප්‍රථමික ගිණුමේ ඇති හිඟය පමණක්වත් හැකි ඉක්මනින් ඉවත් කරගැනීම සිදුකළ යුතුවේ. නව අයවැය මෙම සියලු රාජ්‍ය මූල්‍ය වෙනස්කම් ඇතුළත් ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟය පියවා ගැනීම වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීම පිළිබිඹු කළ යුතුවේ.

4.2 රජයට අයිති ව්‍යාපාර ප්‍රතිසංවිධානය සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම

සිදුකළ යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ	කාල රාමුව
1.දැනට පවත්නා රාජ්‍ය මූල්‍ය ගැටලු සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ) වගකීම් පනත (Fiscal Management Responsibility Act) ශක්තිමත් කිරීම. ව්‍යතිරේක පැහැදිලිව අර්ථ නිරූපණය කරන්න. වගවීමේ ක්‍රියාමාර්ග, නැවත ආර්ථිකය ගොඩනැංවීමේ ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වාදෙන අතර ඒවා දැනටමත් ක්‍රියාත්මක වෙමින් තිබිය හැකිය.	කෙටිකාලීන
2. පොදු අයවැයෙන් මාර්ග සංවර්ධනය වැනි දිගුකාලීන ව්‍යාපෘති සඳහා ලබාදෙන ජරාග්ඛන වියදම් වලට හැකි සෑමවිටදීම වඩා වැදගත් ජරාමුඛතාවලට යොමුකරන්න.	කෙටිකාලීන
3. ජාතික භෞතික සැලැස්මට අනුකූල නොවන, නිසි ශක්‍යතා අධ්‍යයනයකින්, මුල්‍ය විශ්ලේෂණයකින්, පාරිසරික ඇගයීමකින් හෝ සමාජ විශ්ලභයකින් තොරව කරනු ලබන සංවර්ධන ව්‍යාපෘති නතර කරන්න.	කෙටිකාලීන
4. රාජ්‍ය ව්‍යවසාය වෙනුවෙන් දැඩි අයවැය සීමාවන් පණවන්න. සියලු ප්‍රාග්ධන සහ ජංගම මූල්‍ය ලබාදීම් අත්හිටුවන්න.	මධ්‍යකාලීන
5.ඉහළ සැලකිය යුතු විශාලත්වයක් සහ ප්‍රතිරූපයක් සහිත රාජ්‍ය ව්‍යවසායක් පෞද්ගලීකරණය කරන්න) උදා : ශ්‍රී ලන්කන් ගුවන් සේවය ගැලපෙන රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ආයතනවල කාර්යක්ෂමතාවය සහ ඵලදායිතාවය ඉහළ නැංවීම. සියලුම රාජ්‍ය සංස්ථා සහ රජයට අයිති ව්‍යාපාර නැවත සමාලෝචනයක යෙදීමට කාර්යසාධක බලකායක් පිහිටවීම සහ ඒතුලින් රජය ආයෝජනයෙන් බැහැරවිය යුතු ආයතන, රාජ්‍ය පුද්ගලික ව්‍යවසාය වෙත යොමුවිය යුතු ආයතන සහ කළමනාකරන ප්‍රතිසංකරණ සිදුකළ යුතු ආයතන ප්‍රමුඛතාවයකට ලක් කිරීම.	මධ්‍යකාලීන
6.ගැලපෙන රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් ක්‍රියාත්මක වන වෙළඳපොළවල් වෙළඳපොළ ක්‍රම සඳහා විවෘත කිරීම.	මධ්‍යකාලීන
7.ජාතික භෞතික සැලසුම සඳහා වගවන ආයතනය ඊට ගැලපෙන අමාත්‍යාංශයක් යටතට පත්කිරීම සහ ඒසඳහා ප්‍රමාණවත් වන මුදල් ප්‍රමාණයක් සම්පාදනය කිරීම සහ ඒසඳහා වන අනුකූලතා නීතිරීති සඳහා බලාත්මක කිරීම.	මධ්‍යකාලීන
8. සියලුම ගුවන් සමාගම් ආකර්ෂණය කරගත හැකිවන පරිදි ගුවන්තොටුපොළවල් කළමනාකරණය ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම .අඩුවියදම් ගුවන් සමාගම් (Low cost carriers) ආකර්ෂණය වනඅයුරින් ගුවන් සමාගම් අන්දන්මින් භූමියේ මෙහෙයුම් සේවා(Ground handling) කළමනාකරණය වෙනුවෙන් මිල නියම කිරීමට ක්‍රමවේදය සැකසීම.	මධ්‍යකාලීන
9.ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සමාගම පුද්ගලීකරණය කිරීමෙන් අනතුරුව වෙළඳපොළ 5 වන නිදහස් සේවා තත්ත්වය (5th freedom rights) දක්වා වෙළඳපොළ ප්‍රතිසංකරණය කිරීම.	මධ්‍යකාලීන

සමාජවාදී සමයේ ඇතිකළ රජයට අයිති 400 කට අධික ව්‍යාපාර ප්‍රති සංවිධානය කිරීම හා ඒ හරහා ආනයන ආදේශකයන් ඇති කිරීම ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණයකි. මෙය ආණ්ඩුවට ඇති මූල්‍ය බර ඉතා විශාල ලෙස ඉවත් කරන අතර සමාජ ආරක්ෂණය හා සංවර්ධනය සඳහා ඉඩ සලසයි. පෞද්ගලීකරණය කිරීම එක් මාර්ගයකි. ශ්‍රී ලංකා ගුවන් සේවය හා ප්‍රධාන නොවන අනෙකුත් ව්‍යාපාර (හෝටල් වැනි) වඩා කාර්යක්ෂම අංශ වෙත පැවරිය හැකිය. රජයට අයත් ව්‍යාපාර දියුණු කිරීමේ අනෙකුත් මාර්ග වන රාජ්‍ය හා පුද්ගලික හවුල්කාරිත්වයන්ද සලකා බැලිය යුතුය. සිංගප්පූරුවේ ටෙමාසෙක් වැනි විශාල දරන සමාගම් අධ්‍යයනය කර, රජයේ කොටස් කළමනාකරණය පිණිස එම පිළිවෙත් ගැලපෙන අයුරින් මෙහි ක්‍රියාවට නැංවිය යුතුය. බොහෝ රජයට අයිති ව්‍යාපාර, රජයට බරක් වීම වෙනුවට නිසි කළමනාකරණය හරහා රජයට ආදායම් ලබා දිය හැකි ආයතන වේ.

5. බලශක්තිය සහ මහජන උපයෝගීතා ප්‍රතිසංස්කරණ

මෙය රාජ්‍ය ව්‍යාපාර ප්‍රතිසංස්කරණ වලට ඇතුළත් විය යුතු වුවත්, වෙනම සලකා බැලීමට තරම් වැදගත් කමක් ඇත. බැංකු පද්ධතියට හා මූල්‍ය පද්ධතියට වන හානිය අවම කරගැනීමට බලශක්ති මිලකරණය වහා සංශෝධනය කල යුතුය. පෙට්රෝල් හා ඩීසල් වල මිල ඉහළ දැමුවද, LP ගෑස් සඳහා විනිවිද බවින් යුතු, මිල පිළිබිඹු වන මිලකරණ සූත්‍රයක් හඳුන්වාදිය යුතුවේ. ඉන්ධන/ LP ගෑස් ස්ථාවර කිරීමේ අරමුදලක් නිර්මාණය කර පාරිභෝගිකයාට මිලට අනුගත වීම පහසු කිරීම සිදුකල යුතුවේ.

බලශක්ති උපයෝගීතා ප්‍රසම්පාදන කටයුතුවලදී සිදුවන දූෂණයන් (විදුලි බල ශක්තිය මිලට ගැනීමේ ගිවිසුම්/ LP ගෑස් හා ඉන්ධන තොග මිලට ගැනීමේදී) අවධානය යොමුකළ යුතු විශාල ගැටලුවකි. ලංකා විදුලි බල මණ්ඩලය මීට හොඳම උදාහරණයකි. 2022 මැයි වන විට එහි පාඩුව බිලියන 500 කි. 2022 ජනවාරි සිට අප්‍රේල් දක්වා රාජ්‍ය ආදායමද බිලියන 540කි. මෙය බලශක්ති මිලට ගැනීමේ එකඟතා හා බලශක්ති නිෂ්පාදන ඒකක නිකුත්කිරීමට සම්බන්ධ වංචාව හා දූෂණය සම්බන්ධ ගැටළු රැසකට මුහුණ පා සිටී. විදුලි බල මණ්ඩලයේ වගකීම් වෙනකොට බලශක්ති ජනනයේ සහ බෙදාහැරීමේ තරඟකාරිත්වය ඇති කිරීම වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීමට හා දූෂණ හා වංචා අවම කිරීමට කටයුතු කළ හැක. විදුලි සඳහා වන ගාස්තු ඉහළ යන්නේ වංචාව හා අකාර්යක්ෂමතාවය නිසා නම් එය අසාධාරණ වේ. එසේ සිදුවන වියදම් පාරිභෝගිකයා වෙත පැටවීම නොකළ යුතුය.

සිදුකළ යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ	කාල රාමුව
1. බලශක්තිය (ඉන්ධන, ගෑස්, විදුලිය) සහ ජලය වෙනුවෙන් විනිවිද පෙනෙන සුලු අන්දමින්, ස්වයංක්‍රීයව, වෙළඳපොළ පාදක කරගෙන මිලකරණය.	කෙටිකාලීන
2. සියලු පෙට්‍රෝලියම් නිෂ්පාදන මහජන උපයෝගීතා කොමිසම යටතේ නියාමනය යටතට පත් කිරීම. මහජන උපයෝගීතා කොමිසම (Public Utilities commission – PUCSL) තුළින් ඉණාත්මකබව සහ මිල නියාමනය.	මධ්‍යකාලීන
3. බලශක්ති සහ උපයෝගී සේවාවන් සඳහා වන රාජ්‍යවාසයන් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම .සම්ප්‍රේෂණ ජාලය වෙන් කිරීමෙන් සූර්ය සහ සුළං බලය සඳහා ආයෝජන කිරීම සඳහා අවස්ථාව ලබාදීම. අවශ්‍ය ආයෝජන සිදුකළ හැකිවන පරිදි සහ විලිං (wheeling) වැනි සේවාවන් හඳුන්වා දියහැකි වන පරිදි සම්ප්‍රේෂණ ජාලයවෙන් කිරීම.	මධ්‍යකාලීන
4. පොදු ප්‍රවාහනය වෙනුවෙන් විදේශ සහාය ලබා ගනිමින් ආයෝජන කිරීම.	මධ්‍යකාලීන

6. රාජ්‍ය අංශය කළමනාකරණය හා ඩිජිටල්කරණය

ආර්ථිකයක් කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක වීමට නම් ජනතාව, සෞඛ්‍ය සේවා, අධ්‍යාපනය, සමාජ ආරක්ෂණ සේවා සහ සිවිල් සමාජය ලැබිය යුතුය. සේවා කාර්යක්ෂම විය යුතු අතර සාධාරණ හා ඉහළ ගුණාත්මක බවක් තිබිය යුතුය. ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය අංශය, මෙම සේවාවන් ජනතාවට සපයන අංශය අති විශාල වේ. එහි මිලියන 1.5 කට අධික ප්‍රමාණයක් රැකියා ඇත. නමුත් මෙම රැකියා බොහෝ විට එකම කාර්ය සිදුකරන , හරයක් රහිත හා අඩු වේතන සහිත ඒවා වේ. බඳවා ගැනීම් වල අධික ලෙස දේශපාලන බලපෑමක් දක්නට ඇති අතර ජනේද පොරොන්දු ඉටු කිරීමක් ලෙස මහා පරිමාණයෙන් බඳවා ගැනීම් සිදුවේ. මෙවන් ක්‍රියා නිසා රාජ්‍ය අංශයේ රැකියා වලට හිමිකම් කීමක් වැනි තත්ත්වයක් ඇති වන අතර, කාර්යක්ෂමතාවය ඉතාම අවම වේ. ශ්‍රී ලාංකීය ජනතාවට හොඳ සේවාවක් ලබාදීම වෙනුවෙන් රාජ්‍ය අංශය ප්‍රතිසංස්කරණය විය යුතුවන අතර වඩාත් කාර්යක්ෂම රාජ්‍ය අංශයන් සඳහා හොඳ වේතන ලබාදිය යුතුවේ. විශ්‍රාම වැටුප් ප්‍රතිසංස්කරණයන්ද මේ හා සමගාමීව සිදුවිය යුතු වේ. අරමුදල් සපයා නොමැති රාජ්‍ය අංශයේ විශ්‍රාම වැටුම් තවදුරටත් තිරසාර නොවන අතර අරමුදලක් සහිත විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමවේදයක් රාජ්‍ය අංශය පමණක් නොව සියලු දෙනාටම නිර්මාණය කළ යුතු වේ. රාජ්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරකම් ඩිජිටල්කරණය කිරීම හරහා විනිවිදභාවය හා කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීම හා දුෂණය අවම කරගැනීම කළ හැකිවේ.

සිදුකළ යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ	කාල රාමුව
1. රාජ්‍ය අංශයේ බඳවාගැනීම් අත්හිටු වන්න. රජයේ සේවයේ, ආරක්ෂක හමුදාවල සහ රාජ්‍ය වියවසායන්ගේ සේවක පිරිස් අවශ්‍යතාවන් ගණනය කරන්න. පහළ මට්ටමේ බඳවාගැනීම් වලදී දැනටමත් රජයේ සේවයේ සිටින අය (Green sheeting) බඳවා ගන්න. ආරක්ෂක වියදම් නැවත නිරීක්ෂණය කර, නැවත තක්සේරු කරන්න.	කෙටිකාලීන
2. ඉතිරිකරගත් රාජ්‍ය සේවකයන් වෙනුවෙන් පුහුණු කිරීමේ ධාරිතා ගොඩනැගීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන්න. මෙය විශේෂයෙන් ඉහළ මට්ටම් රාජ්‍ය නිලධාරීන් සඳහා අවශ්‍යය.	මධ්‍යකාලීන
3. රාජ්‍ය සේවය වෙනුවෙන් ප්‍රමුඛ කාර්ය සාධන දර්ශක) KPIs (නිර්මාණය කරන්න).	මධ්‍යකාලීන
4. මුලු රාජ්‍ය පද්ධතියම ඩිජිටල්කරණයට ප්‍රමුකත්වය දෙමින් සම්පූර්ණ විගණනයකට ලක්කිරීම. ඒ සඳහා අවම ප්‍රතිරෝධය සහිත රාජ්‍ය ආයතන මගින් ක්‍රියාපටිපාටිය ආරම්භකිරීම සහ ඒ සඳහා දිරි දීමනා ලබාදීම.	මධ්‍යකාලීන
5. රාජ්‍ය සේවය මඟින් ජනතාවට ලැබෙන සේවය ඩිජිටල්කරණය මඟින් කාර්යක්ෂම කිරීම.	මධ්‍යකාලීන
6. සංස්ථා /මණ්ඩල /දෙපාර්තමේන්තුවල සිට සමාගම් දක්වා දේපළ හා හා වගවී හිමි ආයතන බවට පත්කර ඒ සම්බන්ධ දත්තවල ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු කරන්න. බඳවාගැනීම් සඳහා විධිමත් යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපිත කරන්න යෝග්‍යතාව හා නිසිභාවය පිළිබඳ පරීක්ෂාව' (fit and proper test) (වැනි)	දීර්ඝකාලීන
7. ප්‍රධාන ආයතන වෙනුවෙන් වෘත්තික මට්ටමේ පාලනයක් සහනියාමනයක් හඳුන්වා දෙන්න. දිගටම රජයේ තබා ගැනීමට සිදුවන ආයතන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණ විගණනයන් ක්‍රියාත්මක කරන්න. ඒවා මුළුමනින්ම ප්‍රතිව්‍යුහගතකළයුතුය. නැතිනම් වෙනත් විකල්ප අවශ්‍යය. එකම ක්ෂේත්‍රයකට අදාළ ආයතන ගොනු හෙවත් සමූහයන් ඒකාබද්ධ කොට එක් ආයතනයක් යටතට ගෙන ඒම.	දීර්ඝකාලීන

7. වෙළඳාම, කර්මාන්ත, කෘෂිකර්මය සහ සේවා ප්‍රවර්ධනය

ආර්ථිකය ස්ථාවර කරන අතරතුර වෙළඳාම , කර්මාන්ත හා කෘෂිකර්මය සහ සේවා ප්‍රවර්ධනය කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. මේ සඳහා වෙළඳපොළවල් අනවශ්‍ය තීරුබදු වලින් නිදහස් කිරීම, තරඟකාරීත්වය වැඩි කිරීම අපනයන ප්‍රවර්ධනය කිරීම හා ගෝලීය නිෂ්පාදන ජාල සමඟ සම්බන්ධ වීමත් ඵලදායීතාවය වර්ධනය කිරීමත් කළ යුතු වේ.

7.1 වෙළඳපොළවල් නිදහස් කිරීම

ආනයන තීරුබදු ප්‍රතිසංස්කරණය ඉතා වැදගත් වුවද , දැනට පවතින අර්බුදය පාලනය කරගැනීමේ ප්‍රථමාධාර පියවරක් ලෙස සාපේක්ෂව ඉහළ තීරුබදු පවත්වාගත යුතුවේ. සියලුම ආනයන නිදහස් කිරීම (තීරුබදු ඉවත් කිරීම හා ආනයන ප්‍රමාණ සීමා ඉවත් කිරීම) මහා බැංකුවේ විදේශ සංචිත වලට පීඩනයක් ඇති කරනු ලබයි. නමුත් මෙම තීරුබදු රාජ්‍ය අයවැය මත ඇති ආතතිය අඩු කරයි. ප්‍රමාණ වලට පනවා තිබූ සීමා ඉවත් කිරීම (ඉහළ තීරුබදු යටතේ වුවද) දේශීය වෙළඳපොළේ ඇති හිඟයක් පියවා ගැනීම සඳහා වඩා හොඳ විකල්පයක් වේ. ඉන්පසු තීරුබදු ප්‍රතිසංස්කරණය හා කළමනාකරණය සලකා බැලිය හැක.

7.2 තරඟකාරීත්වය

තීරුබදු ප්‍රතිසංස්කරණයෙන් ඔබ්බට තිරසාර නොවන මිල පාලන, වෙන්කිරීම හා වලනය සඳහා ඇති සීමා සහ යම් ආනයන වල ඒකාධිකාරී මිලදී ගැනීම් (උදා- ආහාර කොමසාරිස් වරයාගේ ආනයන ඒකාධිකාරය) ඉවත් කිරීම වැදගත් වේ. ආණ්ඩුව විසින් සාධාරණත්ව හේතු මත දේශීය වෙළඳ කටයුතු සඳහා පමණක් සහභාගී විය යුතු අතර, එයද තරඟකාරී පදනමක් මත, පුද්ගලික ආයතනද සහිතව සිදු කළ යුතුය. තරඟකාරීත්වය රහිත වීම නිසා රාජ්‍ය ප්‍රසම්පාදනය ක්‍රියාවලියේ දුෂණය සහ අකාර්යක්ෂමතාවය ඇති වී ඇත.

7.3 අපනයන ප්‍රවර්ධනය

විනිමය අනුපාතය ප්‍රතිසංස්කරණය, වෙළඳාම, ආයෝජනය හා මූල්‍ය ඒකාබද්ධ කිරීම ජාත්‍යන්තර වශයෙන් තරඟකාරීත්වය ඉහළ දමනු ඇති අතර අපනයන විරෝධී ආකල්ප අවම කර අපනයන පුළුල් කිරීමට මඟ පාදනු ඇත. මෙය ශක්තිමත් හා දේශපාලන වශයෙන් සහය සහිත අපනයන නැඹුරු විදේශ සෘජු ආයෝජන දිරිගැන්වීමක් හරහා ශක්තිමත් කළ හැක. 1970 හා 1990 දශක වල ශ්‍රී ලංකාවේ අත්දැකීම් බැලුකළ වෙළඳාම හා ආයෝජනය නිදහස් කිරීම හරහා අපනයන නැඹුරු කාර්මිකකරණය වර්ධනය සිදුවීම දැකගත හැකිවේ. ඇඟලුම් හා තේ කර්මාන්ත දීර්ඝ කාලීනව ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන අංශයෙහි ක්‍රියාත්මක වේ. දැන්, තාක්ෂණය කේන්ද්‍ර වූ නිෂ්පාදන හා තොරතුරු තාක්ෂණ සේවා ඇතුළු ඉහළ මට්ටමේ සේවා වලට යොමු වීම හා දැනුම් ක්‍රියාවලිය බාහිරින් ලබාදීම (KPO) හා ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලිය බාහිරින් ලබා දීම (BPO) වැනි දේවල් ඉහළට පැමිණිය යුතු වේ.

7.4 ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය

ආයෝජන මණ්ඩලය එහි මූලික ස්වරූපයට ප්‍රතික්ෂයාපනය කර එය විදේශ ආයෝජන දිරිමත් කිරීමේ 'one stop shop' එකක් ලෙස හා ශ්‍රී ලංකාවේ නිෂ්පාදනය ගෝලීය ජාල සමඟ සම්බන්ධ කිරීමේ උපකරණය කටයුතු කිරීමට සැලැස්විය යුතුවේ. ආයෝජන මණ්ඩලයේ ප්‍රතිසංස්කරණ කළමනාකරණය අපනයන නැඹුරු ආයෝජකයන්ට මූල්‍ය අභිප්‍රේරණ ලබා දිය යුතුවේ. උදා- කාල සීමාවකට යටත්, විනිවිද බවින් යුතු හා, කාර්ය සාධනය පදනම් කරගත්) දැනට දීර්ඝ කාලීනව බදු ගෙවීම් වලින් නිදහස් කිරීම මගින් රාජ්‍ය ආදායම අඩුවේ.. ක්‍රමෝපායික සංවර්ධන ව්‍යාපෘති පනත (SDP- Strategic Development Projects Act) ඉවත් කර රෙගුලාසි වලට යටත් ක්‍රමයක් නිර්මාණය කළ යුතුය. සම්පූර්ණ බදු නිදහසක් ලබා දී ඇති ආයතන වලටද අවම විකල්ප බද්දක් පැනවිය යුතුවේ.

7.5 ගෝලීය නිෂ්පාදන ජාල සමඟ එක් වීම

තවදුරටත් එක දේශසීමාවක් තුළ පූර්ණ වශයෙන් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සිදු නොවේ. - විශේෂයෙන්ම සංකීර්ණ භාණ්ඩ සඳහා මෙය අදාළ වේ. ඉහළ ගොස් ඇති ගෝලීය නිෂ්පාදන ජාල සම්බන්ධතා සහ තාක්ෂණික දියුණුව හරහා අන්තර්ජාතික වශයෙන් ශ්‍රමය බෙදීමේ අවස්ථාව රටවල් වලට උදා වී ඇත. දේශ සීමා අතර නිෂ්පාදන ඉහළ ගොස් ඇති අතර, එක රටක් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ එක පියවරක් විශේෂීකරණය කරමින් දැන් ආර්ථික ගෝලීයකරණය සිදුකරයි. ශ්‍රී ලංකාව මෙම ගෝලීය නිෂ්පාදන ජාල වලට එක කිරීමට අප කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය. එමගින් අඩු වේගයෙන් ලැබෙන සරල නිෂ්පාදන වෙනුවට ඉහළ වේගයෙන් ලැබෙන ඉහළ තාක්ෂණික භාණ්ඩ නිපදවීමට දායක විය හැකිය. ශ්‍රී ලංකාව සමඟ දැනටත් වෙළඳ සම්බන්ධතා පවතින රටවල් (ඇමරිකාව, එක්සත් රාජධානිය හා යුරෝපා සංගමය) හා නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම් වලට ඇතුළත් වී (FTA) මෙම ක්‍රියාවලිය සකසා ගත හැකිය. නමුත් දැනට වැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුත්තේ ඒකපාර්ශ්වික වෙළඳාම් හා ගෝලීය වශයෙන් වෙළඳාමට බාධා ඉවත් කිරීමට ආයෝජන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණයටයි. මීට අමතරව දේශීය ගොවියන් ජාත්‍යන්තර ජාල හා සම්බන්ධ කර දේශීය වෙළඳපොළින් ඔබ්බට තැබිය හැකිවේ.

7.6 ඵලදායිතාවය

ආර්ථිකයක් ආදායම ඉහළ නංවා හෝ (ශ්‍රමය හා ප්‍රාග්ධනය) ඵලදායිතාවය ඉහළ නංවා ප්‍රසාරණය කළ හැකිවේ. මෙය හොඳ කළමනාකරණය හා තාක්ෂණික දියුණුව හරහා ඇතිවේ. ශ්‍රමය හා ප්‍රාග්ධනය සීමා සහිත වන අතර ඵලදායිතාවය ඉහළ දැමීම ස්වයං නිරසාර වර්ධනයට හේතු වේ. සාකච්ඡා කළ ප්‍රතිපත්ති දියුණු කිරීම් පිටතට බර, පුද්ගලික අංශය මූලික කරගත් හා දේශීය නිෂ්පාදනය ගෝලීය තරඟකාරීත්වයට හා තාක්ෂණයට යොමු කරමින්, විදේශ ආයෝජන මගින් ලැබෙන මුදල් වලින් ස්වභාවයෙන්ම ඵලදායිතාවය ඉහළ නංවන ආකාරයට සකස් වී ඇත. ආණ්ඩුව විසින් මෙයට රුකුල් සැපයිය හැක්කේ පුද්ගලික අංශය සමඟ එක්ව තාක්ෂණික අධ්‍යාපනය වැඩිදියුණු කිරීම හා ආධුනික පුහුණුව හා රැකියාවේම පුහුණුවීම ලබාදීම වැනි ක්‍රියා පිළිවෙත් සැකසීමෙනි. කෘෂි අංශයේ ඵලදායිතාවය ඔහල දැමීම ද ඉතාම වැදගත් වේ. එය ශ්‍රම බලකායෙන් හතරෙන් එකක් දායක වන නමුත් ජාතික දායකත්වය 7% පමණි. කෘෂි අංශයට තාක්ෂණය එක්කිරීමෙන් මෙම වර්ධනය සිදු කළ හැකිය. (උදා- කාලගුණය පිළිබඳව තොරතුරු ලබාගැනීමට, අස්වැන්න නෙලාගත් පසුව එය කළමනාකරණය කිරීම, දේශගුණය පාලනය කර ඇති ගබඩා කිරීම.

සිදුකළ යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ	කාල රාමුව
1. වෙළඳ සහයෝගීතා වැඩසටහන් වේගවත් කිරීම .ඒ සඳහා වෙළඳපොළ විකෘති අවම කිරීම, ආනයන සීමා කිරීම් ක්‍රම පිළිබඳ නැවත සමාලෝචනය කිරීම සහ බලපත්‍ර ක්‍රමය අහෝසි කිරීම.	කෙටිකාලීන
2. අපනයන වෙනුවෙන් ආනයන කිරීමේ අවශ්‍යතාව අවබෝධකර ගැනීම සඳහා දිරිගැන්වීම.	කෙටිකාලීන
3. අනවශ්‍ය සහ යාවත්කාලීන නොවන වෙළඳපොළ තරඟකාරීත්වයට බාධා පමුණුවන රෙගුලාසි සහ පාලනයන් අවම කිරීම.	මධ්‍යකාලීන
4. ශ්‍රී ලංකාවට ගෝලීය වෙළඳාමෙන් වාසි ලබාගත හැකි, ගෝලීය වෙළඳාමට යොමුවූ රටවල් සමඟ වෙළඳ අවබෝධතා සඳහා යොමු වීම.	මධ්‍යකාලීන
5. අපනයන සඳහා ඉලක්කවූ සෘජු විදේශ ආයෝජන සඳහා යොමුවීම .ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩලය “One Stop Shop” ලෙස ක්‍රියාත්මක කරවීම - සෘජු ආයෝජන ලබාගැනීමට යොමුකළ යුතුය.	මධ්‍යකාලීන
6. පෞද්ගලික කර්මාන්ත කළාප වෙනුවෙන් නීති බලාත්මක කිරීම.	මධ්‍යකාලීන
7. නවීන තාක්ෂණය භාවිතාකිරීමට නැඹුරුකිරීම තුළින් කෘෂිකාර්මික ක්ෂේත්‍රයේ කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීම.	දීර්ඝකාලීන

8. නිෂ්පාදන සාධක වෙළඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණ

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යාපාර සිදුකිරීම පහසු කරවීමට ඉඩම් හා ශ්‍රම වෙළඳපොළ සීමා ලිහිල් කළ යුතු වේ. මෙය විදේශ ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය කිරීමට හේතු වනු ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් විශාල ප්‍රමාණයක් රජයට අයිති අතර පුද්ගලික ඉඩම් වෙළඳපොළ අකාර්යක්ෂම වේ. හිමිකාරීත්වය තහවුරු කිරීම ඉතා දීර්ඝ ක්‍රියාවලියක් වන අතර කැඩැස්ට්‍රල් ලියාපදිංචි කිරීමේ පද්ධතියක් නොමැති නිසාවෙන් විවිධ ගැටුම්ද මතු වේ. ඉඩම් ප්‍රාග්ධනය ලෙස භාවිත වීම මේ හරහා වැලකේ. ඩීපීටල් පද්ධතියක් සඳහා අවශ්‍ය මුදල් වෙන්කිරීම අනිවාර්ය වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රම වෙළඳපොළ ද අකාර්යක්ෂම බව ප්‍රසිද්ධය. රාජ්‍ය බඳවාගැනීම් සීමා රහිත වන අතර සේවයෙන් ඉවත් කිරීම පුද්ගලික මෙන්ම රාජ්‍ය අංශ වලද ඉතා අපහසු කටයුත්තකි. මේ නිසා සේවයෙන් ඉවත්කිරීමට යන පිරිවැය ඉහළ වේ. මේ නිසා ආයතන වලට අවශ්‍ය විටකදී ප්‍රමාණයෙන් අඩු කිරීම ඉතාම අපහසු කටයුත්තකි. කාර්යක්ෂම ශ්‍රම වෙළඳපොළක් ඇති කිරීමට කඩිනම් පියවර ගැනීම හා නීති සම්පාදනය කළ යුතුවේ. ගතික ආර්ථික ක්‍රමයක අවස්ථා , සමාජ සංවලනය සීමා වී තිබෙනවාට වඩා ඉන් ප්‍රයෝජන ගැනීම පිළිබඳව ශ්‍රම බලකාය දැනුවත් කළ යුතු වේ. ශ්‍රම ආරක්ෂා කිරීම පුරාණ නීති වලින් නොව විරැකියා රක්ෂණ ක්‍රම මගින් සිදු කළ යුතුය.

සිදුකළ යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ	කාල රාමුව
1. පුද්ගලික අංශ සමඟ එකතුවී රැකියාව තුළ ලබාදෙන පුහුණුවන ක්‍රමයක් (on-the-job training) හඳුන්වාදීම සහ තාක්ෂණික පුහුණුව ලබාදීම.	මධ්‍යකාලීන
2. සියලු ව්‍යවසායන්ට අදාළවන බංකොලොත්භාවය (unified bankruptcy laws) පිළිබඳ ඒකාබද්ධ නීති ඉක්මනින් ක්‍රියාත්මක කරන්න.	මධ්‍යකාලීන
3. සේවකයන්ගේ රැකියා අභිමි කිරීමේ පනත වෙනුවට විරැකියා රක්ෂණ අරමුදලක් පිහිටුවන්න.	මධ්‍යකාලීන
4. දැනට පවතින බිම්සවිය ක්‍රමය සම්පූර්ණ කරන අතරතුර ඩිජිටල් ඉඩම් ලේඛනයක් සකස් කිරීම. ඉඩම් සිතියම් ඩිජිටල්කරණය කිරීම.	දීර්ඝකාලීන

9. ශක්තිමත් සමාජ ආරක්ෂණ ජාලය

මෙම අර්බුදය දැනටමත් සමාජයේ අඩු ආදායම් ලාභීන් හා අවිධිමත් අංශයේ ජනතාවට ඉතා අපහසු කාලයක් උදා කර ඇත. ලෝක බැංකුව ඇස්තමේන්තුගත කරන පරිදි දිළිඳු බවින් පෙළෙන ජනතාව ප්‍රමාණය 2020 සිට 2021 වන විට 500,000කින් පමණ ඉහළ ගොස් ඇත. දැනට එම ප්‍රමාණය තවත් ඉහළ යමින් පවතී. එම නිසා ඉලක්කගත කිරීම සහ එක් පවුලකට දෙන සහන ප්‍රමාණය ශක්තිමත් කර අවදානමට ලක්ව ඇති ජන කොටස් ආරක්ෂා කළ යුතුය. අවාසනාවකට මෙන්, දැනට පවතින සමෘද්ධි ක්‍රමය ශ්‍රී ලංකාවේ දිළිඳු පවුල් 40% කට පමණ සහන ලබා නොදෙන නමුත් තරමක් ඉහළ ආදායම් ඇති පවුල් වලට සහන ලබාදේ. එහි පරිපාලනය ඉතා මිල අධික වන අතර ඉතා පහසුවෙන් දුෂණයට නතු වේ. නව්‍ය මුදල් තැන්පතු ක්‍රමයක් හරහා බිම් මට්ටමේ සිට ඉහළට අඩු ආදායම් ලාභී පවුල් 60% ට මෙම සහන ලබාදීමට කටයුතු කළ හැකිවේ. මෙම මුදල් ලබාදීම ඉහළ ආදායම් ලාභී පවුල්වලටත් ලැබෙන සහන ඉවත් කිරීමෙන් ඇති වන තත්ත්වයේදී අඩු ආදායම් පවුල් වලට සහන සැලසීම වෙනුවෙන් ලබා දේ. 2019 වසරේ සුභසාධක මණ්ඩලය මගින් සම්පූර්ණ කළ වැඩකටයුතු පාදක කරගනිමින් මෙය සිදුකළ හැකිය. ඒ අනුව තෝරාගැනීම, පක්ෂපාතීත්වය හා දුෂණය පිටුදැකීමට ව්‍යුහගත වීමක් සිදුවේ. මෙම ක්‍රියාවලිය කාර්යක්ෂම කිරීමට තාක්ෂණය යොදාගත හැකිය.

සිදුකළ යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ	කාල රාමුව
1. ජනතාවගෙන් අගතියට පත්වූ කණ්ඩායමට බැංකු ගිණුම් හරහා මුදල් ආධාරයක් ලබාදීම. මෙය සහනාධාර තාර්කිකරණය කිරීමේ වැඩසටහනට ඒකාබද්ධ කළ යුතුවේ.	කෙටිකාලීන / මධ්‍යකාලීන
2. ආවරණය වර්ධනය කිරීම සහ සමාජ ආරක්ෂණ වැඩසටහන් ඉලක්ක කිරීම.	මධ්‍යකාලීන
3. ශුභසාධන ප්‍රතිලාභ මණ්ඩලයක් හරහා ශුභසාධන යෝජනා ක්‍රම ඒකාබද්ධ කිරීම සහ ප්‍රතිලාභීන් සියල්ල ඇතුළත් වන පරිදි එක් දත්ත ගබඩාවක් නිර්මාණය කිරීම. තාක්ෂණික සහ මූල්‍ය සහාය ලබාගනිමින් අනන්‍යවූ හඳුනාගැනීමේ ව්‍යාපෘතියක් සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම. (උදා - ඉන්දියාවේ ආධාර වැඩසටහන)	මධ්‍යකාලීන
4. අරමුදල් ලබාදෙන විශ්‍රාම යෝජනා ක්‍රම ආරම්භ කිරීම, රජයේ සේවයෙන් ඔබ්බට විශ්‍රාම වැටුප් යෝජනා ක්‍රම පුළුල් කිරීම.	මධ්‍යකාලීන

10. විනිවිදභාවය සහ වගවීම

ශ්‍රී ලංකාවේ පිළිකාවක් මෙන් පැතිර ඇති දූෂණය පිටුදැකිය යුතුය. 2021 වසරේ ට්‍රාන්ස්පෙරන්සි ඉන්ටර්නේෂනල් ආයතනය විසින් කරන ලද සමීක්ෂණයකට අනුව ශ්‍රී ලංකාව අන්තර්ජාතික දූෂණය පිළිබඳව ඇති දර්ශකයේ (corruption perception index) 102/180 පසුවිය. ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතාව 79%ක් රාජ්‍ය අංශයේ ඇති දූෂණය විශාල ගැටළුවක් ලෙස සලකයි. මහා පරිමාණයෙන් වන දූෂණය ආදායම නොලැබීම හා මෙන්ම වියදම ඉහළ යාමට හේතු වී ඇති අතර ආර්ථික කඩා වැටීමටද දායක වී ඇත. ඒ අනුව නව පාලනයක් විසින් දූෂණයට එරෙහි නීති ඉතා දැඩිව ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. අල්ලස හා දූෂණ විමර්ශනයන් කරන කොමිසම ස්වාධීන කොමිසමක් වශයෙන් ව්‍යවස්ථාවට ඇතුළත් කිරීම හා එක්සත් ජාතීන්ගේ දූෂණයට එරෙහි ලෝක සම්මුතියට අනුකූලව කටයුතු කිරීම ඇතුළත් වේ. මෙය අප මේ තාක් ආණ්ඩු පාලනය කළ ක්‍රමවේදය ඉහළ මට්ටමේ සිට මුළුමනින්ම වෙනස් කිරීම රටට වඩා හොඳ අනාගතයක් ලබාදීම වෙනුවෙන් අත්‍යවශ්‍ය වේ.

සිදුකළ යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ	කාල රාමුව
1. වංචා, අල්ලස් සහ දූෂණ වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වීමට ස්වාධීන කොමිෂන් සභා නැවත බලාත්මක කිරීම.	කෙටිකාලීන
2. එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ දූෂණ විරෝධී සම්මුතියට එකඟවීම.	මධ්‍යකාලීන

එදිනෙදා ජීවිතය ගැට ගසා ගැනීමෙන් ඔබ්බට සැමට සෞභාග්‍ය උදාකිරීමේ පදනම

සමාජ වෙළඳපොළ ආර්ථිකයක්

දාර්ශනිකව අප සමාජ වෙළඳපොළ ආර්ථිකයක් පිළිබඳව විශ්වාසය තබා ඇත්තෙමු. එය පුද්ගල නිදහස හා ස්වාධීනත්වය තහවුරු කරන ආර්ථික ලිබරල්වාදය හා සාධාරණත්වය හා යුක්තිය තහවුරු කරන දේශපාලන නිදහසේ මුහුණකි. මෙම තත්ත්වය යටතේ වෙළඳපොළ තරඟකාරීත්වය හා තරඟකාරීත්වය දිරිමත් කිරීම සිදුකිරීම හා ඒ අතරම පොදු පහසුකම් හා සමාජ ආරක්ෂණය ලබා දිය යුතුය. වෙළඳපොළ තරඟකාරීත්වය පුද්ගලයාගේ හා ආර්ථිකයේ සාර්ථකත්වයට පාදක වන ප්‍රධානතම කාරණාව බව අප තරයේ විශ්වාස කරමු. මෙය පාලනය රෙගුලාසි සහ සැමගේ සහාය අවශ්‍ය ක්‍රියාවලියක් බවද අප දන්නෙමු.

දීර්ඝ කාලීන නිරසාර සංවර්ධනය ලඟා කර ගැනීමට සෑම පුරවැසියෙකුටම සඳහා තිබෙන අවස්ථා සඳහා ප්‍රවේශය සැපයිය යුතුය. ආණ්ඩුව විසින් මීට ක්‍රියාකාරීව පහසුකම් සැලසිය යුතුවන්නේ නිසි දැනුම් හා තොරතුරු ගබඩා නිර්මාණය කිරීම, නිසි ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති පවත්වා ගැනීම , පාලනය, නීතිය හා සාමය සහ දේපල අයිතීන් සුරැකීම හරහා ය. දුගීබව තුරන් කිරීමට ආර්ථික වර්ධනය කේන්ද්‍ර වනබව අප විශ්වාස කරමු. ලොව පුරා ඇති සාක්ෂි වලට අනුව පිටතට නැඹුරු ආර්ථිකයක් සංවෘත හා ඇතුළට නැඹුරු ආර්ථිකයකට වඩා දුගී බව තුරන් කිරීමට ප්‍රවණතාවයක් ඇති බව පෙනේ. අපගේම ආර්ථික ඉතිහාසයද මෙය පිළිබිඹු කරයි.

එනමුත් දුගී බව තුරන් කිරීමේදී ඇති සෑම අවශ්‍යතාවයක්ම මෙමගින් සම්පූර්ණ නොවේ. ආණ්ඩුව සංවර්ධන ප්‍රතිපත්ති සමඟ නිසි ලෙස ඉලක්ක කළ සමාජ ආරක්ෂණ ක්‍රියාවලියක්ද ගෙන යා යුතුය. විනිවිද බවින් යුත්, සාධාරණ සමාජ ආරක්ෂණ පද්ධතියක් ගොඩනැගීම අපගේ සංවර්ධන උපාය මාර්ගයේ ප්‍රධාන අංගයකි. මේ හරහා වර්ධනය හවුල් ක්‍රියාවලියක් බවට පත්වන අතර අසීරු ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීම පහසු වේ. ඒ නිසා සුභසාධක දේශපාලනයෙන් සම්පූර්ණයෙන් ඉවත් වීම හරහා සමාජ සුභසාධන වියදම් අදාළ සේවා සපයන්නාට ලබා දීම වෙනුවට කෙලින්ම පාරිභෝගිකයා අතට ලබා දීමේ ක්‍රමයක් අත්‍යාවශ්‍ය වේ. සමාජ සුභසාධන සහනාධර සේවා සපයන්නාට ලබාදීමෙන් සිදු වන්නේ ධනවත් අයට එම සහනාධාරය ගමන් කිරීම පමණි. ආර්ථික විද්‍යාඥ ජගදීෂ් හගවතී සඳහන් කරන පරිදි වර්ධනය සැමදෙනාටම 'දොරවල් අරින' නමුදු සමහර මිනිසුන් සඳහා ආරම්භක ස්ථානය අනෙකුත් අයට වඩා පිටු පසින් පිහිටා ඇත්තේය. ඔවුන්ගේ ආණ්ඩුව විසින්, එවන් අයට එම සීමාවෙන් ඔබ්බට යාමට උපකාර කළ යුතුය.

අවසන් නිගමනය

නිදහසේදී ශ්‍රී ලංකාව ආසියාවේ පැවති සෞභාග්‍යමත්ම දේශයක් විය. ඒක පුද්ගල ආදායම තායිලන්තයට හා කොරියාවටද ඉහළ අගයක පැවතිනි. එනමුත් ඉන් පසු වසර 70 තුළ පසුගාමී වූ අපි අවසානයේ පසුගිය අඩ සියවස තුළ රාජ්‍ය ණය අර්බුදයකට මුහුණදුන් පළමු ආසියාතික රට බවට පත්වී ඇත. අපගේ මෙහෙයුම වන්නේ ශ්‍රී ලංකාව ආර්ථික ආගාධයෙන් ගලවාගැනීමේ පදනම ලෙස මෙම අර්බුදය පත් කරගෙන ඇය තිරසාර සංවර්ධනයක් කරා මාර්ගයකයට යොමු කිරීම හා අපගේ නැතිවූ පාරාදීසය නැවත ලබාගැනීමයි. අපගේ සංචාත වූ ද්විත්ව හිඟයක් සහිත නිතර නවතින සහ වර්ධනය වන , කාලීනව අත්වන සාර්ව ආර්ථික අර්බුද හරහා නිර්වචනය වී ඇති අප ආර්ථිකය පරිවර්තනය කරමින්, වඩාත් ගතික, පිටතට යොමුවූ, තිරසාර හවුල්කාරීත්වයෙන් යුතු වර්ධනයක් ඇති සෑම පුරවසියකු විසින්ම එල අත්විඳින ආර්ථිකයක් බවට පත්කිරීම අපගේ ඉලක්කයයි. මේ සඳහා රාජ්‍ය ආදායම් හා මූල්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණය, හා ඒ සමගාමීව මුදල්, විනිමය අනුපාතික, වෙළඳ, නිෂ්පාදන සාධක, තරඟකාරීත්වය ප්‍රතිසංස්කරණයන් හා ඒ තුළ ශක්තිමත් හා නිසි ලෙස ඉලක්ක ගත කල සමාජ ආරක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් සහ දූෂණයට එරෙහි නීති සහිත ශක්තිමත් සහ තිරසාර රාජ්‍ය මූල්‍ය ස්ථාවරයක් ගත යුතු වේ.

මෙම අර්බුදයෙන් මිදීම සහ වඩාත් හොඳ ශ්‍රී ලංකාවක් ගොඩනැගීමට අප හා අපගේ අනාගතය වෙනුවෙන් අප ඉදිරිපත් කරන සැලැස්මයි මේ.